NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 139 | Łódź, Sroda, 17 czerwca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מיטוואך פ' קרח כ"ז סיון תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

פערענדיגט דעם פערהער
פון אלע עדות אין פשיטיקער פראצעס

כסדר'דיגע אינצידענטן צווישן די ענדעקישע אדוואקאטן און פארזיצער. - קאוואלסקי וועגן תלמוד. - אדוו. מארגאליס ערקלערט אז קאוואלסקי קען בישט דעם שטראף-קאדעקס - ראדאמער סטאראסטע וועגן טעראר געגען יודען אין פשיטיק. - אדוו. קאוואלסקי בעקומט די לעצטע ווארנונג פון געריכט

אפגעווארפן דעם פארשלאג וועגן דער לאקאלער וויזיע

... ביים אנהויב פון די היינטיגע געריכטספער־האנדלונגען האט אדוו. שומאנסקי ווידער אריינגע־טראגען דער פארשלאג, **אז דאס געריכט זאל פערארדנען א לאקאלע וויזיע** אין פשיטיק.

... מאטיווירענדיג זיין פארשלאג, האט אדוו. שו־מאנסקי אנגעוויזען, אז די דאקומענטן און פרא־טאקאלען, וועלכע זענען צוגעלעגט צו די געריכטס־אקטען שפיגלען נישט ווי געהעריג אפ די פאקטיישע לאגע. ס'איז נישט גענוג אויפגעקלערט געווא־רן וועגן די שאסן, וואס זענען געפאלען פון לעסקא'ס הויז, וויעשניאק איז נישט געפאלן פון יין שאס.

... די אבער, זאגט ווייטער אדוו. שומאנסקי, נישט בעשטעהן פאר געריכט דאס אדורכפיהרען די לאקאלע וויזיע און נישט מאכען קיין שוועריגקייט, ... איך פאר די וויזיע אין פשיטיק אדורכצופיה־... אויף דעם אופן, אז מ'זאל מיטנעמען אהין דעם בעשולדיגטען לעסקא, **2 פאליציאנטען, וועל־כע האבען איהם געזעהן שיסען און 3 ... צווישען די אנגעקלאגטע.**

דער ענדעקישער אדוו. גאיעוויטש נעמט א ווארט ... זאגט אין נאמען פון די פוילישע אדוואקאטן ... איך ערקלערען, אז די פראגע פון א לאקאלער וויזיע אין פשיטיק לאזען מיר איבער צום ענטשיי־דען פארן געריכט, מיר האלטען אבער, אז מ'דארף **נישט געבען קיין בעזונדערע פריווילע־גיעס לעסקא'ן**, אויב ס'וועט בעשטימט ווערען א לאקאלע וויזיע אין פשיטיק, גלויבען מיר, אז דאס ... ווערען זיכער בעריקזיכטיגען אויך אנדערע אומשטענדען, ווי למשל, אדורכקוקען די וואוינונג פון מינטקאווסקי'ן, וועגען וועלכער די עדות האבען געגעבען סתירות'דיגע ערקלערונגען. ס'זענען אויך פאראהאן אנדערע ספקות, וועלכע מ'וואלט געדארפט דא אויפקלערען, ווי די עפענונגען אויף די בוי־דעמס, דעכער און פענסטער, דורך וועלכע די עדות האבען כלומרשט געקענט זעהן דעם פערלויף פון די געשעהענישען. מיר קענען נישט איינגעהן נאר אויף לעסקא'ס בעקוועמליכקייטען, די אויפקלערונגען מו־זען זיין אלזייטיג. און דער פראצעס, וואו ס'איז גע־ווען א בעדערפעניש צו בעשטימען א רעזערוו־ריכ־טער און א רעזערוו - פראקוראר, וועט דאס גע־ריכט נישט בעריקזיכטיגען קיין פארשלאג וועגען א לאקאלער וויזיע מיט דער הילף פון איין פערזאן.

אין נאמען פון אלע מיינע קליענטען בעטאן איך, **אז אלע בעשולדיגטע און די פערטיידי־גונג וועלען זיין אנוועזענד ביי דער גאנ־צער לאקאלער וויזיע.** די וויזיע וואלט נישט געהאט קיין זין, ווען די עדות, וועלכע האבען אין דעם פראצעס געהאט עפעס צו זאגען, וואלטען נישט מיטגענומען געווארען, איך מיין דא די עטליכע ציענדליג בעשולדיגונגס - עדות.

דער ענדעקישער ציוויל-מאהנער אדוו. קאוואל־סקי ערקלערט אויך, אז ער לאזט איבער די פראגע פון דער לאקאלער וויזיע צום ענטשיידען פארן גע־ריכט. אויב אבער די דאזיגע וויזיע זאל בעשטימט ווערען, וועט ער שטעלען א פארשלאג אויסצופאר־שען א רייהע עדות, וועלכע האבען פעסטגעשטעלט דעם פאקט, **אז יודען זענען אנגעפאלען אויף מיינע קליענטען.** דאס איז א נייטיגע זאך, אויב דאס געריכט ווערט אין אלגעמיין זיך בער־מיהען איינצואָרדנען די וויזיע. די הערשאפט פון די יודען אין פשיטיק איז אזוי בעדייטענד, גאנצע גאסען זענען אין זייערע הענד, דעריבער איז דאס אויספארשען די דאזיגע אומשטענדען א זעהר וויכ־טיגע זאך פאר דעם פראצעס.

פראקוראר: איך אפאניר בכלל געגען דער לא־קאלער וויזיע צוליב מעדיצינישע טעמים, **וואלט אפילו געקאנט זאגען, אז איך בין איבערצייגט וועגען לעסקא'ס שולד, אבער איך רוק נישט ארויס** דעם דאזיגען מאמענט, מיר האבען פראטאקאלען פון 18 מערץ, וועלכע שטעלען גענוי פעסט די גרויס פון דער פענסטער־שויב, פון וועלכע מ'האט געשאסען. ס'זענען אויך פאראהאן חוואלוער - ניליזען, וואס בעווייזען, אז די שיסענדע האנט איז געווען אויף'ן פאראפעט פון פענסטער. א חוץ דעם האט מען אויף מיין פאר־שלאג ארויסגערופען אויף היינט 2 עדות און דעם פאליציאנט פאוולאווסקי, וועלכע דארפען נאכאמאל פעסטשטעלען די פרטים פון די שאסען, וועלכע זענען געקומען פון לעסקא'ס הויז. די שאסען זענען זי־כער געפאלען פון א הויז מיט א שטאק און אויף דעם שטח זענען נישט פאראן מעהר אזעלכע הויי־זער ווי טאר פון לעסקא און שוויעטשקא.

א חוץ די דאזיגע מעדיצינישע סיבות, זאגט ווייטער דער פראקוראר, וואלט די וויזיע געדארפט בעקומען גרויסע טעכנישע שוועריגקייטען, ווייל מ'וואלט געדארפט מיטנעהמען דעם גאנצען געריכטס אפאראט. און אויך צוליב דער דאזיגער סיבה בין איך קעגען א לאקאלער וויזיע.

אדוו. מארגאליס שטיצט דעם פארשלאג פון אדוו. שומאנסקי.

דאן נעהמט נאכאמאל א ווארט דער אדוו. שו־מאנסקי, וועלכער זאגט, אז

לויט א בעשלוס פון העכסטען געריכט

קען מען פאדערן א לאקאלע וויזיע אפילו דעמאלס, ווען אלע פרטים זענען גענוי פעסטגעשטעלט. אדוו. שומאנסקי זאגט ווייטער, אז ער האט גארנישט געגען דעם, אז אלע פערטיידיגער און די אנגע־קלאגטע זאלען אנטיילנעהמען אין דער וויזיע. אין דעם פראצעס איז נויטיג א דירעקטע אויספארשונג פון אלע אומשטענדען, אפילו א בעזונדער פלאן פון דעם ארט, וואו די שאסען זענען פארגעקומען בערעכטיגט נישט דאס געריכט אפצואווענדן די וויזיע. וויעשניאק איז בעפאלען 30 מעטער פון ארט, וואו לעסקא האט געשאסען.

ווען ער וואלט געווען געפאלען פון לעסקא'ס שאס

וואלט ער געפאלען איין מעטער פון דאזיגען ארט. די דירעקטקייט האט א געוואלדיגע בעדייטונג פאר'ן פראצעס.

דאן הויבט מען אן אויסצוהערען די לעצטע סעריע עדות.

דער עדות פרוי שטרויסמאן גיט אן דעם אליבי פון אנגעקלאגטען פערשט.

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

דער 30-טער יודישער קרבן
איז היינט געשטארבען אין הדסה-שפיטאל
די לויה פון קדוש איז פארגעקומען שטילערהייט שפעט אין אוונד

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

אין הדסה-שפיטאל אין ירושלים איז היינט ... געשטארבען דער 21-יאהריגער יודי־... שאפער יעקב גערסאן, וועלכער איז פער־... געווארען היינטיגען זונטאג בעת'ן אנ־... פון אראבישע טעראריסטען אויף זיין לאסט־... נעבען מוצה.

גערסאן האט בעקומען א קויל אין דער לעבער. ... אדורכגעפיהרט געווארען אן אפעראציע, אבער ... ערפאלג.

דאס איז דער 30-טער יודישער קרבן זייט ... אנהויב פון די געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

לויט א פעראָרדנונג פון דער מאכט איז ... גערסאן געקומען צו קבר ישראל שפעט אין ... אוונד, כדי אויסצומיידען דעמאנסטראציעס.

... פיציעלער קאמוניקאט וועגען ... נעכטיגען טאג

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אפיציעלער קאמוניקאט גיט איבער, אז ... אראבישע טעראריסטען האבען געעפענט א שי־... אויף דער ראדיא-סטאציע. אין טבריה האט ... מען בעשאסען די באהן-סטאציע.

2 אראבער זענען ארעסטירט געווארען אלס ... דעכטיגע אין ווארפען די נעכטיגע באמבע ביים ... פון יפו אין ירושלים, וועלכע האט נישט גע־... קיין שום שאדענס.

ס'איז איבערגעריסען געווארען די טעלעפאנישע ... פארבינדונג אין אלט-ירושלים.

נישט ווייט פון לוד זענען פארברענט געווארען 2 יודישע לאסט-אויטאס.

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אפיציעלער קאמוניקאט פון היינט שפעט אין אוונד גיט איבער, אז אין כפר יונה זענען פארניכטעט געווארען 2000 אראנזשען-ביימער און וויינשטאקען.

אין גאנץ דרום-ארץ-ישראל איז פולשטענ־דיג רוהיג.

—***—

עוואקואירט 98 אראבישע הייזער
וועלכע וועלען אויפגעריסען ווערען מיט דינאמיט

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

אונטער דער אויפזיכט פון פאליציי און מילי־טער זענען עוואקואירט געווארען 98 אראבישע הייזער אין אלט-ירושלים. די הייזער וועלען דא־נערשטאג אויפגעריסען ווערען מיט דינאמיט. דאס קומט פאר צוליב דעם, וואס מ'דארף אויף דעם ארט אדורכפיהרען 2 שאסייען, וועלכע פיהרען צום פארט קיין יפו. די אראבער, וועלכע זענען עוואקו־אירט געווארען, זענען רעזיגנירט געווארען צוליב דער מורא, אז זיי האבען געוועהר. די אראבישע ארבייטער פון יפו'ער פארט האבען זיך אפגעזאגט אנטיילצונעהמען אין די ארבייטען ביים אויפרייסען דעם דאזיגען פארטעל.

פערניכטעט 10,000 אראנזשען-ביימער
אויף א שטח פון 250 דונאם

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

די טעראריסטען האבען היינט פערניכטעט נע־בען שכונת פתח-תקוה 10 טויזענד אראנזשען-ביי־מער אויף א שטח פון 250 דונאם. ביז איצט זע־נען שוין פערניכטעט געווארען 25 טויזענד ביימער.

זייט דעם אנהויב פון די געשעהענישען אין ארץ-ישראל זענען די אראבישע טעראָ... בע־פאלען 24 יודישע ישובים אין שרון. די היזקות אין די יודישע קאלאניעס זענען בעדייטענדע.

מארגען א תענית אין פוילען
צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

ווארשא, 16 (יט"א טעלעפאניש)

די „אגודת הרבנים" און דער ווארשאיער ראַ־בינאט האבען זיך אנגעשלאסען אין דעם רוף פון בית-דין-גדול אין ארץ-ישראל און פראקלאמירט אויף מארגען דאנערשטאג א טאג פון תפילה און תענית צבור צוליב די געשעהענישען אין א"י. ס'זענען ארויסגעשיקט געווארען אויפרופען אין גאנץ פוילען וועגען דעם פראקלאמירטען תפילה-טאג.

קאוונע, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

די אגודת הרבנים האט בעשלאסען זיך אנצו־שליסען אין רוף פון ארץ-ישראל'דיגען בית-דין־גדול און רופט צו תפילה און תענית מארגען דא־נערשטאג כ"ח סיון.

אראבישע דעלעגאציע ביים פויבסט

לאנדאן, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

„ניוס קראניקל" שרייבט, אז דער פויבסט וועט בקרוב אויפנעהמען אן אראבישע דעלעגאציע פון ארץ-ישראל.

—***—

היינט-אסיים-זיצונג

יודישע דעפוטאטען וועלען רעדען וועגען דער לאגע פון דער יוד. בעפעלקערונג

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)
דער סיים-מאַרשאַלעק צאַר האָט צונויפגערופען די זיצונג פון סיים אויף היינט 10 אַ זייגער פריה. אויף דער טאָג-אָרדנונג געפינען זיך 12 פונקטען. אויפ'ן 11-טען פונקט געפינט זיך די פראַגע וועגן פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה-פּרעזידענט, וואָס איז שוין אָנגענומען געוואָרען דורך דער קאָמיסיע.
די זיצונג וועט לאַנג דויערען און ס'וועט אויף איהר געפיהרט ווערען אַ ברייטע דיסקוסיע.
ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען אויף דער היינטיגער זיצונג רעדען אויך די יודישע דעפּוטאַטען וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פוילען.

מאקסים גארקי אין גסיסה

ריגא, 16 (ספּ. טעל.)
פון מאָסקווא טיילט מען מיט, אַז אין געזונד-צושטאַנד פון מאַקסים גאָרקי איז אַריינגעטרעטען אַן ענדערונג צום שלעכטען. די דאָקטוירים רעכענען זיך מיט דער מעגליכקייט פון אַ קאַטאַסטראָפע אין יעדען אויגענבליק.

200 טויזנט טאָן פוילישע קוילען פאר איטאליע!

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)
ס'ווערען איצט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען וועגען צושטעלען פוילישע קוילען קיין איטאַליען. ס'האַנדלט זיך וועגען 200 טויזנט טאָן, וואָס מוזען צוגעשטעלט ווערען אין פערלויף פון 3 ביז 5 חדשים.
די אונטערהאַנדלונגען ווערען געפיהרט צוליב דעם, ווייל מ'רעכענט, אַז די סאַנקציעס געגען איטאַליען וועלען אַליאַדע טאָג אָפּגעשאַפט ווערען.

שרעקליכער אויפרייס אין עסטלאנד

40 פערזאָן זענען דערהרגעט געוואָרען!

טאַלין, 16 (ספּ. טעל.)
נעבען טאַלין איז נעכטען פאָרגעקומען אַ שרעקליכער אויפרייס. בעת'ן אַרויסנעהמען ים-מינעס איז אויפגעריסען געוואָרען דאָס לאַבאָראַטאָריום נעבען די אַמוניציע-לאַגערן, דערביי האָבען אויפגעריסען אויך עטליכע לאַגערן מיט דינאַמיט.
גלייכצייטיג האָט אָנגעהויבען צו ברענען דער וואַלד, וועלכער איז באַלד איינגעלאָשען געוואָרען.
דער אויפרייס איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז 4 קילאָמעטער ארום זענען אַרויסגעפאַלען אַלע שויבען.
די צאָהל טויטע, צווישען וועלכע עס געפינען זיך פיל אָפיצירען, בעטרעפט 40 פערזאָן. אויפ'ן אָרט פון אויפרייס איז אַרויסגעפאָהרען דער מלוכה-פּרעזידענט.

פּראָלעטאַריש-ציוניסטישע פאַרטייען

הויבען אן א גרויסע אויפקלערונגס-אקציע וועגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)
נעכטען איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די פּ"אָלעסטאַריש-ציוניסטישע פאַרטייען (רעכטע פּועלי-ציון, אַקטיוויסטען, השומר הצעיר, התאחדות א. אַ.) וועגען אָנהויבען אַ גרויסע אויפקלערונגס-אַקציע מכח די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. גלייכצייטיג זאָל אונטערגענומען ווערען אַ גרויסע הילפס אַקציע פאַר די געליטענע פון די געשעהענישען.
די דאָזיגע אַקציע זאָל זיין אַנ'ענטפער דעם „בונד" און די קאָמוניסטען פאַר זייער שטעלונג, צו דעם וואָס קומט איצט פאָר אין א"י-ישראל.

מ'שלאָגט פּאָלאַקען אין דאַנציג

דאַנציג, 16 (ספּ. טעל.)
פון דאַנציג קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען פּסדרדיגע אָנפאַלען אויף פּאָלאַקען אין דאַנציג. אין די לעצטע טעג זענען באַטירט געוואָרען פיל פעלען פון אָנפאַלען אויף פּאָלאַקען דורך שטורמיסטען-אָפּטיילונגען.

באַזעלער אוניווערזיטעט נעהמט נישט אַנטייל אין היידעלבערגער יובילי

באַזעל, 16 (ספּ. טעל.) דער באַזעלער אוניווערזיטעט האָט אָנגענומען אַ בעשלוס ניט אַנטיילצונעהמען אין די יובילי-פייערונגען פון היידעלבערגער אוניווערזיטעט.

אַרעסטירט אַ סאָוויעטישען וויצע-קאָנסול אין יאַפּאַן

לאָנדאָן, 16 (ספּ. טעל.) פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז דער סאָוויעטישער וויצע-קאָנסול אין קאָבע איז אַרעסטירט געוואָרען. די סיבה פון אַרעסט: ווי ס'גיבען איבער די יאַפּאַנישע קוועלען, אין סכסוך מיט דער פּאַרט-פּאָליציי.

קאַמף מיט פאָרנאָגראַפיע

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)
אין אָפיציעלען אָרגאַן פון איבערן-מיניסטעריום איז ערשינען אַ צירקולאַר וועגען בעקעמפען פאָרנאָגראַפיע. דער צירקולאַר איז איבערגעשיקט געוואָרען צו די וואָיעוואָדעס און סטאַראָסטעס

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

„הזמיר" | פּאַרק העלענאוו | „הזמיר"
היינט, מיטוואָך, דעם 17-טען יוני. 9 אַ זייגער אָוונט
גראַנדיעזער קאָנצערט פון יודישער מוזיק
עס בעטייליגען זיך
משה קוסעוויצקי
(אָבערקאַנטאָר פון וואַרשאַווער סינאַגאָגע). געמישטער כאָר און מענער קינסטלער-כאָר פון „הזמיר" און סאָליסטען: ש. יאַנאָווסקי (סאָפּראַן), מ. גרינוואַלד (טענאָר), קאַליסקי (באַריטאָן), י. קרול (באַס)
דיר. פּראָפ. י. זאַקס.
ביים קלאַוויר: ליכטענמאַן-דאַווידאָוויטש און פּ. פּיעטרושקאַ.
בילעטען צום פּרייז פון 1.09 זל. צו בעקומען ביי דער קאַסע פון העלענאָוו.

וואָרענונג!
די מקוה זשעראָמסקיעגאָ (פּאָנסקאַ) 53
איז לגמרי פסול.
דאָס בענוצען זיך מיט דער דאָזיגער מקוה איז פערבונדען מיט אַ חשש כרת.
ועד הרבנים לעדת לאדז
ג' קרח ת'צ"ו.

אכטונג, הויז-בעזיצער!
ווען איהר רעמאָנטירט אייערע הייזער אָדער וואוינונגען, געדענקט, אַז דאָס אַלטע
פאַרבען און כעמיקאַליען-געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאַפט צופרידען שטעלען. בעמערקונג: צעמענט אויף לאַגער.

Gimnazjum i Szkoła Powszechna
I. KACENELSONA
43 ZAWADZKA 43
Telefon 151-79
מיט אָנמעלדונגען פאַר נייע שילער זיך ווענדען אין קאַנצעלאַריע, טאָג-טעגליך פון 10 ביז 2 פאַרמ. און פון 6 ביז 7 נאָכמיטאָג.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערציי'גט איי'ך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
עמפּפעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעס
צוזאַמען מיט סאָדע-וואַסער און וואַפלען
אַ פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אָוועבדרויטען
פון 4 גראָשן צו 1 זל.

„פּוילישע חרפּה"
פון ד"ר מעד. ה. ראָזשאַנער.
וואָס יעדער דערוואַקסענער דאַרף וויסען וועגען ווענערישע קראַנקהייטען
אין 2 בענדער
מיט בעשטעלונגען זיך ווענדען צום מחבר:
Dr. Różaner, Łódź, Narutowicza 9.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

Dr. med.
TAUBENHAUS
צורינגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען, געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11. טעלעפאָן 9
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4

צו דער הכצייטס-פייערונג פון
אונזער ליבע טאָכטער, שוועסטער און שוועגערין
פלאָרענה מיט ה' אירווינג
וועלכע קומט פאָר אין ניו-יאָרק
ד. 27. יוני ד. י. ווינשען מיר
אַ בליהענדע צוקונפט.
שרה גרינוואַלד
איטשע און פרוי
שיינדעל און מאַן

Starszy Felczer
JOSKOWICZ
פּולנאָצנאַ 4, טעל.
נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4
מעגליך פּאָקען-שטעלען
מיט פרישע קראַוויאַנער

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיע

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

DR. MED.
Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
Narutowicza 9. tel. 122-95.
נעמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון 5

גינעקאָלאָגישער אַמבולאַטאָריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאַנאַ 17,
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.
אונטער דער ליטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספּעציאַליסטען.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
פריהער-כירורג-ספּעציאַליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29
און פון 4—10 אָוונט אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13. —:— צוגענגליכע פּרייזען פאַר אַרבייטסלאָזע — הנחה.

כעם ש-באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
פּ. שאַץ, לאָדז
פּיעטריקאָווער 37
פיהרט אויס זאַמעל, ערצטליכע אַנאַליזען

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאָוואַ גוראַ
(Willa Cyka) טעל. 26
נעמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58
אַלע טאָג 1—2 און פון 5—6 נאָכמ.

נעגען שוויים פון די פ
נוצט נור דעם גוט-אויספּראָבירטען „ראַדיקאַל", וואָס פערהיט פון פלעצען און פון געמיינעם ריח. נור 20 און 30 גר. צו בעקומען ציטונגס-פּערקויפער וועלניאַרו. שטאָט 1 און צעגעלניאַנאַ 1.

פרעמיער סקלאַדקאָווסקי אין מינסק

נעכטען האָט דער פּרעמיער און אינערן-מיניסטער באַזוכט מינסק-מאַזאָוויעצק און זיך באַקענט מיט דער לאַגע פון די יודען

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)

דער פּרעמיער און אינערן-מיניסטער גענ. סקלאַדקאָווסקי האָט היינט געווײַלט אַ גאַנצן טאָג אין מינסק-מאַזאָוויעצק. דער פּרעמיער איז אַרומגעגאַנגען איבער אַלע גאַסן און אָנגעקוקט די חורבות.

דער מיניסטער האָט זיך באַקענט מיט דער לאַגע פון דער יודישער באַפעלקערונג און זיך אינטערעסירט מיט יעדן פרט. אין פאַרשידענע ערטער האָט דער מיניסטער זיך נאָטירט דאָס וואָס ער האָט געזעהן.

דאַן האָט דער פּרעמיער אָפּגעהאַלטן אַ קאָנפערענץ מיט'ן סטאַראָסטע און מיט דעם פּאָליציי-קאָמענדאַנט.

אין אָוונט איז דער פּרעמיער צוריקגעפאָהרען קיין וואַרשאַ.

* * *

היינט איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען אַ גרויסע זיצונג פון דעם פאַראייניגטען הילפס-קאָמיטעט לטובת די יודען אין מינסק-מאַזאָוויעצק. היינט מיטוואָך וועט די אַקציע פּראָקלאַמירט ווערען אויף גאַנץ פּוילען.

מלוכה-פּרעזידענט — עהרען-בירגער פון לעמבערג

לעמבערג, 16 (ספ. טעל.) אויף אַ פייערליכער זיצונג איז איינשטימיג געוועהלט געוואָרן אַלס עהרען-בירגער פון דער שטאָט דער מלוכה-פּרעזידענט פּראָפ. איגנאַצי מאָשטשיצקי.

פּערלוירען געוואָרען אַן עראָפּלאַן מיט צוויי פליהער

ווילנאַ, 16 (ספ. טעל.)

בעת דעם רייד פון מאַנעווערס איז פאַרשוואונדען געוואָרען דער עראָפּלאַן ר. וו.: ד. 8 פון וואַרשאָווער עראָ-קלוב, מיט וועלכען ס'זענען געפאָהרען די ה"ה פאַטשאַרקאָווסקי און אבראַמסקי. ביז היינט איז נישט אָנגעקומען קיין שום ידיעה פון עראָפּלאַן.

די סאָציאַלע געזעצען אין פראַנצויזישען סענאַט

פּאַריז, 16 (ספּ. טעל.)

אין סענאַט איז היינט פאָרגעקומען אַ זיצונג, אויף וועלכער ס'זענען באַטראַכט געוואָרען די 5 סאָציאַלע געזעצען, וואָס זענען שוין אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן פּאַרלאַמענט. נאָך דער רעדע פון פּרעמיער בלום האָט זיך אָנגעהויבען אַ דיסקוסיע.

ס'איז זיכער, אַז די געזעצען וועלען אָנגענומען ווערען כמעט איינשטימיג.

120 טויזענד אַרבייטער שטרייקען אין מאַדריד

מאַדריד, 16 (ספ. טעל.)

די צאָהל שטרייקענדע אַרבייטער אין מאַדריד ווערט בערעכענט אויף 120 טויזענד.

שאַרפער שטרייק אין בעלגיען

בריסעל, 16 (ספ. טעל.)

די שטרייק-לאַגע האָט זיך ווידער פערשאַרפט. אין לייעזש איז געקומען צו אונרוהען. די געוועלבער זענען פערמאַכט געוואָרן. דער המון איז אָנגעפאַלען אויף די אויטאָבוסען און טראַמוואַיען, פיל וואַגאָנען זענען בעשעדיגט געוואָרן. די מאַכט האָט אָנגענומען פערהיטונגס-מיטלען. וואַן-זעלאַנד האָט צונויפגערופען אַ ספּעציעלע זיצונג פון מיניסטאַרען-ראַט אַרומצורעדען די שטרייק-לאַגע.

שרעקליכע קאַטאַסטראָפע אויפ'ן דונאַי

בודאַפּעשט, 16 (ספ. טעל.)

פערגאַנגענע נאַכט איז אויפ'ן דונאַי הינטער בודאַפּעשט פאָרגעקומען אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע. 100 באַאַמטע פון טראַמוואַי זענען געפאָהרען מיט אַן אויספלוג אויף אַ פּראָם, וועלכער האָט זיך איבערגעקערט, 20 מענשען זענען דערטרונקען געוואָרן.

אָנגעהויבען זיך דער גרויסער פּראָצעס

וועגען די געשעהענישען אין קראָקא דעם 23 מערץ ה. י.

קראָקאָ, 16 (טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך אין קראָקאָווער קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען 45 אָנגעקלאָגטע אין אַרויסרופען די געשעהענישען דעם 23 מערץ. 33 בעשולדיגטע זענען געפירט געוואָרן פון טורמע, די איבריגע זענען אויף דער פריי.

פאָרזיצער פון געריכט איז ריכטער באַרטאָנאָוסקי, אַססעסאָרען די ריכטער ד"ר באַבלעוויטש און סטעמפּניאָוויטש, בעשולדיגער ד"ר טופּולאַ. ס'נעמען אַרויס 20 אַדוואָקאַטען.

נאָכ'ן אָפּנעהמען די פּערסאָנאַליען פון די בעשולדיגטע ווערט געלייענט פאָלגענדער

בעשולדיגונגס - אַקט

דעם 21 מערץ 1936 האָט דער צענטראַלער פערבאַנד פון דער לעדער-אינדוסטריע אין פּוילען, אָפּטיילונג אין קראָקאָ, איינגעאָרדנט אַ פערזאַמלונג פון די שטרייקענדע שוסטער און קאַמאַשען-שטעפּער אין גאָרטען פון באַהן-אַרבייטער פערבאַנד אויף וואַרשאַווסקאַ 15. נאָך דער פערזאַמלונג, אויף וועלכער ס'זענען געווען 1000 פערזאָן, האָבען די אָנטיילנעהמער פאָרמירט אַן אומלעגאַלען צוג און ביי אויסשרייען זענען זיי אוועק צום מאַטעיקאָ-פּלאַץ. דאָרט האָט דעם המון פערשטעלט דעם וועג אַן אָפּטיילונג פּאָליציי. דער אָנפיהרער פון דער פּאָליציי-אָפּטיילונג האָט גערופען די דעמאָנסטראַנטען זיך צו צעגעהן. אַלס ענטפער האָבען זיך אויף דער פּאָליציי אָנגעהויבען צו שיטען שטיינער, ווען נאָך אַ 3-מאָליגער אויפפאָדערונג האָבען די דעמאָנסטראַנטען נישט געוואָלט אָפּטרעטען, זענען זיי פונאַנדערגעטריבען געוואָרען מיט גומי-שטעקענס, פון דעם דאָזיגען צוזאַמענשטויס זענען פון המון געפאַלען רעוואָלווער-שאָסען. עטליכע פּאָליציאַנטען זענען לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

דעם 23 מערץ 1936 איז אין לאָקאַל פון באַהן-אַרבייטער פעראיין פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג, וואָס איז גערופען געוואָרען דורך די דעלעגאַטען פון דאָרט פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און דורך אַ. פּ. ס. נאָך דער פערזאַמלונג זענען די פערזאַמעלטע אוועק מיט דער וואַרשאַווסקאַ גאַס צו באָרקאַן. דער המון האָט זיך געפונען אויפ'ן מאַטעיקאָ פּלאַץ האָבען זיך געהערט אויסגעשרייען: „זאָל לעבען די רעוואָלוציע", „נידער מיט דער פּאָליציי" א. אַ. וו. דער המון האָט זיך געוואָלט אַרורכרייסען צום בנין פון דער וואָיעוואָדזשאַפט און ס'האָבען זיך אָנגעהויבען שיטען שטיינער, ציגעל און ברוקשטיינער. ס'זענען אויך געפאַלען רעוואָלווער-שאָסען, די עקסצעסען זענען געווען בעגלייט מיט בעליידיגענדע אויסרופען געגען דעם וואָיעוואָדע. ווען דער פּאָליציי האָט געדראָהט אַרומגעריינגעלט און ענטשלאָסען צו ווערען דורך דעם המון, האָט זי בענוצט געווער. דערביי האָט מען בעמערקט, אַז דאָס בעשיסען דורך דער פּאָליציי גאַז-באָמבעס און גאַז-פּיסטאָלעטען האָט נישט געהאַט קיין ערפאָלג. ס'זענען ווייטער געפאַלען שטיינער און מ'האָט גערופען צו שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי. די פיינדליכע שטעלונג פון המון, וועלכער האָט בסדר אַטאַקירט די פּאָליציי, בוישטענדיג באַריקאַדען פון די בענק האָט געצוואונגען די פּאָליציי נאָך צוויי מאָל צו בענוצען געווער. גלייכצייטיג האָט דער המון אָנגעהויבען אויסצוהאַקען די שויבען פון די שויפענסטער, דעמאָלירען טראַמוואַיען, אויטאָבוסען און דער

מאַרגעז

ציהונג פון דער 1-טער קלאַס. זעהר וועניג לאָסען זענען פערבליבען. מיר ראַטען נאָך היינט צו קויפען אַ לאָס אין דער קאָלעקטור פון י. וואָלאַנאָוו, פּיעטריקאָווער 11 און פּיעטריקאָווער 72

... בען סחורות פון די געוועלבער.

אין אַלגעמיין זענען בעת די אונרוהען פערוואונדעט געוואָרען 2 פּאָליציי-אָפיצירען און 43 פּאָליציאַנטען. פון זיי איינער פון אַ רעוואָלווער-קויל. פון המון איז איין פערזאָן דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט, 7 זענען געשטאָרבען פון די וואונדען און 18 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

די בעשולדיגטע, אַ חוץ זאַיאָנץ, זעהען זיך נישט מודה אין דער שולד. דאָס געריכט איז צוגעטרעטען אויסצוהערען די בעשולדיגונגס-עדות.

אַדוו. ראָזענצווייג לעגט פאָר אין נאָמען פון אַלע אַדוואָקאַטען צו ענדערן די קוואַליפיקאַציע און איבערשיקען דעם פּראָצעס אין אַ געריכט פון געשוואָרענע. דער פּראָקוראָר איז געגען דעם פאָרשלאַג. קיין בעשלוס האָט דאָס געריכט נאָך נישט אָנגענומען.

רוהיגע ליקווידאַציע פון שטרייק אין פראַנקרייך

פּאַריז, 16 (ספּ טעל.)

אַנערך 200 טויזענד אַ בדוסטריע-אַרבייטער האָבען היינט איבערגעריסען דעם שטרייק. אין פּאַריז און אין דער אומגעגענד שטרייקען נאָך 60 טויזענד אַרבייטער. דער שטרייק געהט אָבער שוין אַריין אין אַ פּעריאָד פון רוהיגער ליקווידאַציע.

דער האַנדעלס מיניסטער האָט זיך געווענדעט צום פינאַנץ-מיניסטער וועגען דער נויטיגקייט פון הנחות פאַר די פּאַריזער סוחרים, וועלכע האָבען געליטען צוליב'ן שטרייק.

די הויפּט-אַרבייט פון דער רעגירונג איז אַ צאַט אויסצומיידען דאָס שטייגען פון די פרייזען.

ענגלאַנד שאַפט אָפּ די סאַנקציעס געגען איטאַליען

לאָנדאָן, 16 (ספּ. טעל.)

מיט גרויס שפּאַנונג ווערט עריוואַרט דער בעשלוס פון דער ענגלישער רעגירונג וועגען אָפּשאַפען די סאַנקציעס געגען איטאַליען. דער דאָזיגער בעשלוס וועט אָנגענומען ווערען דאָנערשטאָג. עס בעשטעטיגען זיך נישט די קלאַנגען, אַז מ. נ. אידען זאָל זיין געגען אָפּשאַפען די סאַנקציעס.

סענסאַציאָנעלע ידיעה אין דער ענגלישער פּרעסע

וועגען דעם, אַז פּולק. לאָורענס האָט געפעלשט דעם טעקסט פון אַן אָפּמאַך

לאָנדאָן, 16 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין אַ דעפּעשע פון ירושלים ברענגט דער „ניוס קראָניקל" אין אַ סענסאַציאָנעלער פאָרם, אַז דער פערשטאָרבענער קאָלאָנעל לאָורענס האָט פאַלש איבערגעזעצט דעם טעקסט פון אָפּמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען צווישען קעניג פייזאַל און דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע דעם 3 יאַנואַר 1919. ווי בעקאַנט האָט זיך ד"ר ווייצמאַן פערופען אויף דעם דאָזיגען אָפּמאַך אין זיין לעצטען אַרטיקעל אין „טיימס" דעם 10 ה. ח.

לויט „ניוס קראָניקל" איז דער אָפּמאַך געווען פערזעהן מיט אַ בעמערקונג, אַז ער וועט חל זיין דעמאָלס, ווען די ענגלישע רעגירונג וועט אויספיהרען די בעדינגונגען פון דעמאָלסדיגען אַראַבישען מעמאָריאַל. היות ווי די ענגלישע רעגירונג האָט דאָס נישט געטון, פיהלען זיך נישט די אַראַבער געבונדען מיט דעם אָפּמאַך. נישט זייער שולד איז אַז קאָלאָנעל לאָורענס האָט דעמאָלס פאַלש איבערגעזעצט די דאָזיגע בעמערקונג.

„ניוס קראָניקל" גיט צו, אַז ד"ר ווייצמאַן האָט נישט געוואוסט וועגען דער פעלשונג, ווייל ער קען נישט די אַראַבישע שפּראַך.

נייע קאָנצענטראַציע-לאַגער

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראַפיש)

אַלע אַראַבישע טעראָריסטען און קאָמוניסטען, וועלכע האָבען זיך געפינען אין פערשידענע קאָנצענטראַציע-לאַגערן, זענען איבערגעפיהרט געוואָרען ...

וואָרען אין דעם נייעם לאַגער אין סאַראַפאַנאַ נעבען לוד, וועלכער איז אַרומגערינגעלט מיט יודישע ישובים.

די וואַקלונגען אין דער ענגליש. עפענטליכער מיינונג

אונטערן דרוק פון די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

לאָנדאָן (יט"א) אונטערן דרוק פון די דויערנדע אונרוהען אין א"י בעמערקען זיך געוויסע וואַקלונגען אין דער בריטישער עפענטליכער מיינונג, וואָס קומען צום אויסדרוק אין דער שטעלונג אין דער פּרעסע. דאָס איינפלוסרייכע קאָנסערוואַטיווע וואָכענבלאַט, „ספּעקטאַטאָר" שרייבט אין אַן אַרטיקעל געווידמעט די אונרוהען אין א"י, אַז „צו ערשט דאַרף צוריקגעשטעלט ווערען די רוה און שפּעטער ווערט געעפענט ווערען די דיסקוסיע". די צייטשריפט מאַכט די אָנרעגונג, אַז עס איז פערהאַן אַ מעגליכקייט צו געפינען אַ קאָמפּראָמיס אויף דעם יסוד פון שעדיול, וואָס איז לעצטענס ערטיילט געוואָרען דורך דעם הויך-קאָמיסאַר נאָך וועלכען די עליה זאָל צייטווייליג אָבגעשטעלט ווערען. די ענדערונג פון דער פּאָליטיק אונטערן דרוק פון געוואַלדטאַטען וואָלט געקאָנט האָבען פאַטאַלע פאָלגען.

די פעמיניסטישע צייטשריפט „טיים ענד טייד" האַלט, אַז מען דאַרף זיך שאַרף ענטגעגענשטעלען די אַראַבישע אויפשטענדער, גלייכצייטיג אָבער איז נויטיג צוגרייטען דעם באָדען פאַר געוויסע קאָנצעסיעס, ווייל עס האַנדעלט זיך וועגען דער פראַגע פון א"י אלס גאַנצעס

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען,
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12-234
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָווענד.

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 32-141
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָווענד

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 93-120
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
טעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענד.
זונטאָג און חגאות פון 9—1

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און אַסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20

Przyszłość młodego pokolenia, jego zdrowia i tężyzna, a więc PRZYSZŁOŚĆ POLSKI
wymaga Twej Pomocy na rzecz akcji kolonii letnich dla słabowitych i zagrożonych gruźlicą dzieci z terenu Województwa Łódzkiego

ווער איז שולדיג אין די א״י-געשעהענישן

דער ליטער פון דעם האנדעלס ־ דעפּאַרטאַמענט ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע דר. ראַ־מעטשטריך שרייבט וועגען דער לאגע אין ארץ־ישראל פאלגענדעס :

אין 19 ערטער ארבייטען אראבישע שטרייק קאמיטעטען. עס שטרייקען 17 טויזענד מענשען. די שטרייק קאמיטעטען צאהלען אויס די שטרייקענדע אונטערשטיצונגען וואס בעטרעפען פאר די שוואַרץ־ארבייטער מיט 2 פיאַסטער מעהר וויפיל עס בעטרעפט דער נארמאלער טעגליכער פערדינסט פון אן ארבייטער. דער אראבישער הויפט קאמיטעט האט ביזאיצט אויסגעצאהלט 100 טויזענד פונט. לויט אינפארמאציעס זאל דער קאמיטעט נאך האבען צו דיספאזיציע 60 טויזענד פונט. דעריבער האלטען די אראבער אויס דעם קאמף. און ווען מען זאל דערוויל דארפען נאך געלד, וועלען די פאליטישע פריינד פון די אראבער זיי נישט פערלאזען. נישט פון היינט אן פינאנסירען זיי. ווען עס האט נאך קיינער מאַרגיש געוואוסט וועגען דער דראָהענדער איטאליעניש ־ אביסינישער מלחמה זענען אראבער געפאהרען קיין איטאליען פאר 5 פונט אין די דאזיגע 5 פונט זענען שוין געווען ענטהאלטען די הוצאות פארן איבערפאהרען מיט דער שיף פון ארץ ישראל קיין איטאליען, אהין און צוריק אויף א צוויי חדשליכער אויפענטהאלט אין איטאליען. דער איטאליענישער מיטעללענדישער אימפעריאליזם זוכט נישט פון היינט פערבינדעטע אויפן נאהענטען מזרח און די אראבער טראכטען נישט וועגען דעם אז זיי לאזען זיך אויסנוצען אלס כלי־זיין געגען ענגלאנד, אז אין קאמף צווישען די אייראפעאישע מלוכות זענען זיי נאר א מיטעל צום ציל. פערשטעהט זיך אז דאס רופט זיך אפ אויף אונז.

ארץ ישראל איז אריינגעצויגען געווארען אין קרייז פון דעם דאזיגען קאמף נאר מיט דעם אונטערשיד, וואס דאס איטאליענישע אימפעריום אונטערשטיצט מיט אלע כוחות די אראבער, דאגעגען די ענגלענדער ווילען פאר יעדען פרייז — אבער נישט פון דער איגענער קעשענע — איבערבעטען די אראבער, הגם זיי ווייסען אמגענייעסטען פון וואנען די אראבער שעפען זייערע כוחות צום קאמף. די אראבישע מאסען וואלטען קיינמאל נישט מסכים געווען אויף א קאמף, ווען זיי וואלטען נישט געוואוסט דאס זיי וועלען צוליבן שטרייק נישט לײַדען. אפילו די טראגאריסטען הייסען זיך פאר זייער ארבייט בעצאהלען.

און די אראבישע פיהרער צאהלען אויף רעכטס און אויף לינקס. ווען זיי פאָדערען פון די רעגירונגס בעאמטע דאס זיי זאלען וואַרפען די ארבייט און זיך פעראייניגען צום שטרייק, פערזיכערען זיי פאר די בעאמטע און לעגען זיי פאר א דריי חדשימדיגע פענסיע, וואס זיי ווילען תיכף אויסצאהלען. א חוץ דעם שרייבען זיי אונטער דעקלאראציעס אז זיי וועלען נישט שליסען קיין שום אפמאך מיט דער רעגירונג, ביז זיי וועלען נישט פערזיכערען א ווייטערדיגע בעשעפטיגונג די בעאמטע וואס וועלן נאך קומען די פאדערונג פון אויבערשטען ראט און פערשטרייקען. שוין ווען מען אונטערהאנדעלט מיט די בירגערמייסטערס, אז אויך די מאגיסטראטען זאלען צושטעהן צום שטרייק. פערזיכערט מען די בירגערמייסטערס ענטשעדיגונג פאר דער צייט פון שטרייק און גלייכצייטיג גאראנטירט מען זיי, אז עס וועט נישט קומען צווישען דעם אראבישען קאמיטעט און די רעגירונג צו קיין הסכם איידער די בירגערמייסטערס וועלען נישט צוריקגעשטעלט ווערדען אין זייער אמט.

מיר ווייסען נישט צי די וואס פינאנסירען דעם בונט פון די ארץ ישראל אראבער זענען אינפארמירט וועגען די פערשפרעכונגען וואס די אראבישע פיהרער געבען, אבער עס איז א פאקט, אז די אראבער קענען זיך נישט בעקלאגען אויף מאנגעל פון פאנדען צו שטרייק־צוועקען און צו ארגאניזירען דעם בונט. זיי האבען הינטער זיך גרויסע פינאנציעלע כוחות. די מלוכה וואס איז פעראינטערעסירט אין אנגרוהען אויפן טעריטאריום פון דער ענגלישער אימפעריע, קען זיך ערלויבען, נישט קוקענדיג אויף די גרויסע פינאנציעלע שווערינקייטען, אויף א פערהעלטנישמעסיגע נישט בעדייטענדע הוצאה.

א טייל פון דער איטאליענישער פרעסע שרייבט אפען אז דער איטאליענישער קאנסול ריזיקירט נישט מיטן אדורכפאהרען א״י אהן פאליציאישען שוץ. עס איז גענוג, שטרייכט אונטער מיט סאטיספאקציע די איטאליענישע פרעסע, דאס איטאליענישע פעהנדעל אויפן אויטא, אז דער וואס זיצט אין אויטא, זאל בעגריסט ווערען דורך דער אראבישער בעפעלקערונג אין פאלעסטינע. עס איז דער איטאליענישער גענעראל ־ קאנסול אין פאלעסטינע בעשטימט געווארען אלס מיניסטער. אין פאלעסטינא זענען אקרעדיטירט נאר קאנסולען וואס זענען העכערע בעאמטע אין מלוכות. עס איז אין ערגיץ נישט אנגענומען אז א קאנסול זאל זיין א מיניסטער. די נאמינאציע פון איטאליענישן קאנסול אלס מיניסטער איז אפשר פון איין זייט אנערקענונג, וואס אין איהם אויסגעדריקט געווארען פאר זיין בעדייטענדע ארבייט, פון דער אנדערער — א דשעסט אין דער זייט פון די אראבער וואס זאגען, אז אין איטאליען בעטראכט מען זיי אלס א פריי און אומאפהענגיג פאלק און דעריבער רעפרעזענטירט איטאליען אין פאלעסטינא א קאנסול אין ראנג פון א מיניסטער.

נאר א דאנק דער אונטערשטיצונג פון דרויסען האלטען זיך די אראבער דערוואגט אויף א קאמף און נאר א דאנק דער אומאויפהערליכער אונטערשטיצונג האלטען זיי אויס דעם קאמף. די ענגלישע רעגירונגס־פאקטארען ווייסען אז די אראבער זענען א כלי־זיין אין די הענד פון מלוכות, וואס קעמפען פאר דער פארהערשאפט אויפן מיטעללענדישען ים. נישט קוקענדיג דערויף זעהט מען נישט מצד ענגלאנד אן ענטשידענעם שריט געגען די וואס שעפען זייערע כוחות פון דרויסען. עס וואלט גענוג געווען צו קאנטראלירען פון וואנען די שטרייק קאמיטעטען האבען געלד, מאכען א סוף צו דער כוואליע, וואס איז בעשטימט צו פינאנסירען דעם שטרייק און פונט און צו ארעסטירען די וואס דיספאנירען מיט די פאנדען. עס איז אומפערשטענדליך פארוואס די ענגלישע אדמיניסטראציע בעהאנדעלט מילד די אויפשטענדישע, לאזט זיי איין און פויר ונגייט זיך מיט ווארנונגען.

אבער נישט נאר די איטאליענישע הילף מאכט מעגליך פאר די אראבער דעם קאמף אין ארץ ישראל. דאס גאנצע געווער וואס מען האט געפינען אין ארץ ישראל ווייזט אן אויף איין לאנד. עס האט בען זיך נעמען אוטן פערשווארירען פערשידענע כורחות. אין קאנצערט פון אונזערע שונאים פעהלט קיינמאל נישט דאס היטלערלאנד. ווען איינער וואס קעמפט געגען ענגלאנד העלפט אונזערע שונאים מיט געלד, פערזעהט דאס היטלערלאנד אונזערע שונאים מיט געוועהר.

מיר ווייסען נישט ווי לאנג דער בריטישער ליאָ וועט טאלערירען די דאזיגע ארבייט, ווען עס וועט זיך אויסלאזען זיין געדולד און אנהויבען פערניכטען די אלע כוחות וואס בענוצען זיך מיט פרעמדע הילף און זעהען א כלי־זיין אין די הענד פון די מלוכות, וואס קעמפען מיט ענגלאנד. א ווייטערדיגע מילדקייט שוואכט אפ דעם ענגלישען פרעסטיזש. מאנגעל פון ענטשידענקייט מצד דער ענגלישער אדמיניסטראציע איז וואסער אויף דער מיהל פון די אלע אנטי־ענגלענדער וואס רעדען איין די אראבער, ענגלאנד איז אפגעשוואכט, אז זיי קענען רוהיג טער קעמפען.

די געדולד פון דער ענגלישער אדמיניסטרא דער ענגלישער קאמפראמיס, וועט ענדגילטיג שוואכען דעם ענגלישען פרעסטיזש און וועט זיין בעוויזען, אז די וואס זאגען דאס דער ענגלישער איז שוין נישט געפעהרליך, זענען גערעכט.

אפשר די מאהנסטע טעג, אפשר דער נייער לאָגיען מיניסטער, וועלען ברענגען געוויסע ענט דענדע ענדערונגען, וואס וועלען ליקווידירען פרעמדע עקספאזיטורען אויפן ארץ ישראל טאריום. ערשט נאך דער דאזיגער ליקווידאציע מען קענען אויפבויען אין ארדנונג ברענגען די ציהונגען אין ארץ־ישראל".

וואס שרייבט די פראנצויזישע פרעסע
וועגען דער איצטיגער לאגע אין פראנקרייך

עס איז שוין געווען נישט גוט. עס איז צוריק געווארען גוט. אט איז דער איינדרוק פון דער לעצטער וואך. די שטרייקען האבען זיך פערצויגען — צו לאנג. די גאס האט אנגעהויבען מאניפעסטירען. דער דריטער שותף פונם פאלקס־פראנט, די ראדיקאל סאציאליסטען, זענען געווארען אומרוהיג :— וואו איז די ארדנונג ? — דער פראנצויזישער מיטעלשטאנד, דער הויפט־יסוד אין פאריז האט זיך געלאזט בעאיינפלוסען פון דער געשיקטער פרעסע־קאמפאניע פון די רעכטע מיט זייער ווארט : — רעוואלוציע ! — א אומזיכערקייט האט זיך געפיהלט, דאס האט קיינער נישט געוואלט, די רעגירונג האט רעאגירט. פאריז איז צוריק פולשטענדיג רוהיג. די שטרייקען פערענדיגען זיך. בלום האט אין פארלאמענט ערקלערט :

— די ארדנונג וועט אפגעהיט ווערען. דער קאמוניסטישער פיהרער מאריס טהארעז, האט אויף א מיטינג געזאגט :

— מען דארף קענען ענדיגען א שטרייק ! —

דער לייכטער ברוגז צווישען דעם ראדיקאל־סאציאליסטישען „עווּר" און דער קאמוניסטישער „הומאניטע" איז דורך, די לאגע ווערט קלארער. בלום'ס רעגירונג נעמט ארויס פון דעם גרויסען פּראָב פון די שטרייקען — אפשר אפילו געשטארקט ! —

אין דער גאנצער פרעסע זעהט מען אממעהרסטען רוהיגערע ארטיקלען און איבעראל דאס גרויסע אין ערווארטעטע ווארט : —

— ענטשפּאַנונג !

דער „עווּר" רעזומירט ריכטיג די סיטואציע.

ווירקליך א בעסערע טעמפּעראַטור.

מיר האבען שוין געזאגט אז דאנערשטאג אווענד איז איבער די קולוארען געהאנגען א געוויסער פעסימיזם. אבער דער פעסימיזם איז שוין פערשוואונדען.

מען האט פריהער אויפגענומען מיט א אפענער צופרידענהייט די רעדע פון מאריס טהארעז. און הגם עס האט זיך פערטופּרייט א קלאנג, אז די קאמוניסטען האבען ערמוטיגט די שטרייקערס צו לאזען אין גאנג די פאבריקען אויף זייער אייגענעם חשבון, איז טאקע נישט שלעכט געווען דאס וואס דער סעקרעטאריאט פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט עס פארמעל אפּגעלייקענט.

וואס שייך דער דאפּעלטער דעקלאראציע פון לעאן בלום, וועלכער האט פערזיכערט אז ער איז אנשטלאסען אפּצוהיטען די ארדנונג געגען דער אנארכיע — האט זי אויך טאקע ארויסגערופען דעם אויסגערעכנעטען פסיכאלאגישען עפעקט. דורך אגב האט שוין די זעהר ענטשלאסענע אינטערווענץ פון דאלאדיע ביי דער ראדיקאלער גרופּע נאך גאר אין דער פריה געבראכט צו דער ערשטער ענטשפּאַנונג.

אויך דער ליבעראלער „פּטי זשורנאל" שרייבט, אז מען האט דער רעגירונג פון פאלקס ־ פראנט „אהנטערגעשטעלט א פיסעל".

און מען דארף האבען מוט צו זאגען צוזאמען מיט מאריס טהארעז : „דער שטרייק דארף זיך ענדיגען". — דער שטרייק, ווען ער פערציהט זיך, קען ער בלויז טון א רעה דעם אינטערעס פון די ארבייטער און ער קען אפשוואכען דעם זיג, נישט פערפעסטיגענדיג די אינטערעסען פון די ארבייטער.

אין דער הויך פון א געוויסען פּעראלעל טורעם וועט מען זיך פרייהען, דערזעהענדיג ווי דער פאלקס ־ פראנט פאלט אריין אין דער פאסטקע, וועלכע איז אָנגעשטעלט געווארען דורך א געשיקטער סטראטעגיע און וועלכע בעשטעהט אין דעם אז מען זאל אויסמאטערען דעם פאלקס פראנט דורך מאכען איהם זוכען דאס, וואס איז א חלום און מאכען, אז ער זאל נישט דערזעהען דאס וואס ליגט גאר נאהענט און ער קען עס נעהמען מיט די הענד. לאמיר נישט פערגעסען, אז דער דאזיגער „עקספערימענט" וועלכען מיר רופען אן האפנונג, האט נישט בלויז א נאציאנאלען ווערט.

שוין פון לאנג בעמיהט מען זיך צו בעקעמפען די מיטלען פון טייל פּראפּאגאנדעס, וועלכע זענען ארגאניזירט דורך די, וועלכע געפינען זיך טאקע אויסער אונזערע גרעניצען און קענען זיך פרייהען, אז זיי האבען פערניכטעט די פרייהייט.

דאס בעסטע מיטעל, — דאס פרידליכסטע מיטעל — און אויך ענטשלאסענסטע איז געגענשטעלען דער דאזיגער פּראפּאגאנדע א טריאומפיהרענדע רעפּליק און צוריקצוגעבען דעם צוטרוי אלע אונטערדריקטע און צו געבען דער וועלט א ביישפּיל פון א קאמפּלעטען נצחון און פון א רעגירונג, וועלכע ווירקט אין פרייהייט, דורך און פאר איהר.

* * *

דער רעאקציאנער, גוסטאוו הערווע, אין „וויקטואר" רעדט צו די ראדיקאלען : —

די מורא פאר דעם פאשיזם האט עס געוואָרפען די ראדיקאלען אין די אָרעמס פון בלום און קאשען און די מורא האט עס זיי דעצידירט אנצושליסען זיך אין פאלקס פראנט ! זעהען זיי־דען נישט, אז דורך זייער אבדיקאציע פאר די ארבייטער־ טומלען און מיט זייער רעזיגנאציע פאר דעם פערנעהמען די פאבריקען ברענגען זיי־ערעצו, אז עס זאל צוריקקומען טאקע די כוואליע פון פאשיזם, פאר וועלכע זיי האבען מורא ?

אויך דער רעאקציאנער האנרי דע־קעריליס מוז פעסטשטעלען אין זיין „עקא דע פּאַרי", אז ער מאכט שוין „נביאות" אויף שפּעטער : — וועט זיין שלעכט.

די צוקונפט בלייבט א טונקעלע, לאמיר שוין זאגען, אז די ארדנונג וועט יא צוריק געשטעלט ווערען, איז דער בילאנס פון די און פערלוסטען פון די צעהן טעג שוין א גער. דער גרויסער זיג פון די ארבייטער פאנאטיזירט די מוחות. עס האט איהר טער טויזענדער פיינע מענשען, וועלכע זענען בערצייגט, איצט אז זיי דארפען נאר פער די הענט און „פערנעהמען" די פאבריק רויפטרייבען די פרייזען ביז אניאסטראנאמי הויך, נישט טראכטענדיג אבסאלוט וועגען די קאנאמישע פאלגען...

* * *

וואיאן־קוטיריע שרייבט אין ער קאמ שער „הומאניטע", אז די אלע פראנצויזיש עלעמענטען וועלכע ווילען פערוואנדלען דעם אין א נאסען ־ צוזאמענלויף וועט נאר ניט לונגען.

די טונקעלע עלעמענטען וועלכע האב מיינט אז עס וועט זיי געלונגען ברענגען שטרייק ־ בעוועגונג — וועלכע איז אזוי אזו ווירדיג און אזוי דיסציפּלינירט — צידענטען, וועלכע זאלען זיין בכוח אפּ די מיטעל ־ קלאסען פונם פּראלעטאריאט האבען א גרויסען דורכפאל.

די איינינקייט פון דעם פראנצויזישען וועט ארויס פון דעם דאזיגען נצחון נאך מעכטיגער געשטארקט.

* * *

טייל עקסטרעם ־ רעכטע צייטונגען, נאכ זיי האבען א וואך צייט געשריבען, אז עס רעוואלוציע, האבען שוין איצט אנגעהויבען מאטיק. די „אקסיאן פראנסעז" און גוסטא הערווע „וויקטואר", ווילען שוין, אז בלום אוועק ! מעהר נישט ! —

דער געוועזענער מיניסטער פרא, שרייב „רעפּובליק", אז —

דער ארבייטער קלאס שפּילט אין דער וועלכע קומט, אלע זיינע האפנונגען און צוקונפט צוזאמען מיט זיין פרייהייט. און טומעלדיגער טאג, וועלכער קומט, פערט דעם ריזיקא, וועלכע בעדראהט זיין וואוי און זיינע רעכט.

י. מ.

דאס בעוואפנונגס-געיעג איז אלע לענדער
איז א מאביליזאציע פון דער גאנצער פאלקס-ווירטשאפט

דאס בעוואפנונגס געיעג, וואס האט זיך אנגעהויבען באלד נאך דער פערענדיגונג פון דער גרויסער מלחמה איז געווארען דער סימבאל פון איצטיגען צייטאלטער. מיט קיין שום באנדען נישט געהאמעוועטע בעוואפנונגען האבען זיך צוזאקסען צו א אונגעהערטען פערנעהם. די צאהלען פון דער פּראָדוקציע פון קריגס מאטעריאל אונטערדריקען מיט זייער גרויס. די דערגרייכטע הויך פון די בעוואפנונגען שטייגט איבער מיט דער מלחמה צוגרייטקייט אלץ, וואס איז ביזאיצט געווען. מען דארף אבער נעהמען אין אכט, אז זייט 1918 האט זיך א סך געענדערט און דאס אויף אלע געביטען פון לעבען. די יאהרען 1914 — 1918 האבען בעוויזען, אז אפילו די ווייטגעהענדסטע מלחמה־גרייטקייט סיי אין הינזיכט פון צאהל סיי פון קוואליטעט, ווייזט זיך ארויס פאר נישט גענוגענד. אמבעסטען בעווייזען דאס די ציפערען.

אין טאג פון מאביליזאציע אין יאהר 1914 האט פראנקרייך געהאט 50 מיליטערישע ראדיאסטאציעס, און אין 1918 — 23000 ; אין אנהויב מלחמה האט די ארמעע געהאט 9,750 אויטאס און אנדערע מעכאנישע לאקאמאציע מיטלען ; אין 4 יאהר ארום איז שוין געווען 95,000 אויטאס און די העכסטע אנפיהרונג האט געפיהלט א מאנגעל אין נויטיגע טראנספּארט מיטלען. די צאהל האר־מאטען האט זיך בעת דער מלחמה פערגרעסערט אין פראנקרייך פון 4,800 ביז 21,000, אין ענגלאנד פון 2000 אויף 150000 און אין דייטשלאנד פון 7,500 אויף 30,0000. פאר דער מלחמה האט מען אינגאנצען נישט געקענט קיין טאנקס און בעת מען האט געשלאסען שלום איז שוין געווען 13,000 טאנקס. נאך דער מאביליזאציע האט די קריגס אינדוסטריע בעשעפטיגט 50,000 און אין 1918 — 704,000. אין ענגלאנד איז פאר דער מלחמה האט די פּראָדוקציע אויף די שיף־בוי פאבריקען בעטראָפען 676000 טאן פון דעם אלגעמיינעם טאנאזש פון די שיפען און צום סוף פון דער מלחמה איז זי שוין געשטיגען ביז 1,311,000 טאן.

צו דער מלחמה אין 1914 זענען די דייטשען צוגעטרעטען צוגעגרייטע, זיי האבען געהאט 9 שאנסען אויף צעהן און עס האט זיך גערוכט, אז זיי דארפען ארויס אלס זיגער. און דאס האט זיי דער איינציגער צעהנטער טייל אויסגעפעהלט. די מיטלען וואס זענען אנגעזאמעלט געווארען אין די שלום צייטען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר נישט גענוגענד. איינציגע רויה־שטאפען האבען אויסגעפעהלט שוין אין צווייטען מלחמה יאהר, די פּעדאנטישע אויסרעכנונגען פון דייטשען גענעראלשטאב האבען זיך נישט בעשטעטיגט. מיט יעדען טאג, וואס די מלחמה האט זיך פערשלעפּט האט זיך פערקלענערט די מעגליכקייט פון נצחון און צום סוף איז די דייטשע מפּלה געווארען א געשעהענער פאקט. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער. אז האבענדיג אזא רייכע ערפאהרונג פון די פּעריגאנגענע יאהרען, בעמיהען זיך די מלוכות אויסצומיידען די בעגאנגענע אין דער פערגאנגענהייט פעהלערען און בעוואפענען זיך אין ברייט און אין דער טיף. די היינטיגע בעוואפנונגען בעשטעהען נישט נאר אין אנזאמלען קריגס מאטעריאל, נאר אויך אין א געהעריגער צאהל רויה־שטאפען, וועלכע די געגעבענע מלוכה האט נישט קיין אייגענע און מוז זיי בעציהען פון אויסלאנד.

די שטאבען פון די גרויסע מלוכות האבען פארגיזעהען די מעגליכקייט פון א אייראפעאישען קאנפליקט, מען האט אבער גערעכנט אויף א דויערענדע מלחמה. האבענדיג אזעלכע א נען האט מען זיך נישט געגעבען די ארגאניזירען די אינדוסטריע און אונטער די בעדערפענישען פון מיליטער. להיפוך פּראָוויזעהונגען, זענען די פראנטען פער געווארען, די בעוועגונג און מאנעוור האב פערוואנדעלט אין א פערשלעפּטע פּאזיציע די קעמפּענדע ארמעען אויף ביידע זייטען האבען אנגעהויבען צו פיהלען מאנגעל אין כערונג אין אמוניציע און לעבענסמיטלען. אנגעהויבען אין די שווערסטע בעדינגונגען ארגאניזירען די אינדוסטריע, וועלכע האט קורצעסטער צייט געמוזט פערוואנדלען די מען האט אלץ א גרעסערע צאהל פּריוואטע סטריע אונטערנעהמונגען אריינגעצויגען אין פּראָדוקציע פון קריגס מאטעריאלען. עס ה אבער ארויסגעוויזען, אז מען קען נישט אימ זירען א קריגס אינדוסטריע, ווייל די ק פון דער פּראָדוקציע האט א סך געליטען אויף 2,550 הארמאטען, וואס די פּריוואטע סטריע האט, אין משך פון א קורצער צייט שטעלט, איז 1,600 פערניכטעט געווארען שלעכטער אויספיהרונג ! די אינדוסטריע געגרייט ווערען צו דער קריגס פּראָדוקציע די שלום צייטען און די דאזיגע צוגרייטונג גערופען מאביליזאציע פון דער אינדוסטריע.

עס בלייבען היינט זיך אלע, מען בע אינטענסיוו, ווייל קיין שום מלוכה וועט נ דער פערוועהען קיין איין שאנס נישט. אין דער צוקונפט קענען ווערען די סיבה מפּלה.

די טראַגעדיע פשיטיק פאַר'ן ראַדאָמער געריכט

מאָמענטען פון די פערהאַנדלונגען

עפּעס האָט עמיצער ערג'ץ וואו פון צווישען די גע[...]
[...]ייען פון אויפגעשטורעמטען המון אַרויסגעכאַפּט
[...]יי מענשליכע ווערטער. און מען שמועסט, אַז
[...] ווערטער זענען געווען: „ברויט און פערוויילונג"!
אויפ'ן פּראָצעס אַרום דעם בלוטיגען פשיטיק, [...]פיל מאָל די אַדוואָקאַטען, וואָס פערטיידיגען די [...]שולדיגטע פויערען האָבען זיך געוואָלט בענוצען [...] כלומרשט פויערישען, כלומרשט נישט אויס־[...]טראַכטען אמת — איז יעדעס מאָל געפאַלען דאָס [...]ט: „ברויט"!

מענשען וואָס האָבען מיט די אייגענע אויגען [...]עהן דאָס בלוטיגע שוישפּיל פון 9. מערץ, זענען [...]נט שוין זאַט פון פערוויילונגען, דאַגעגען דעם [...]לב דעמאַגאָגישען און האַלב ענדעקישען פּערטיי־[...]גער סטיפּאָלקאָווסקי איז געלונגען אַרויסצובע־[...]מען פון מויל פון עדות דראַביק אַ אויפריכטיגע [...]ילערונג, וועגען דער נויט, וואָס עס פייניגט דאָס [...]וילישע דאָרף.

דער פאָרזיצענדער באַבקאָווסקי האָט וואָס אַ [...] איינגעשטילט די אויספאָרשונגס פּרובען אויף [...] טעמע פוןווירטשאַפטליכען קריזיס אויפ'ן [...]אָרף.. אַבער דאָך האָט מען געכאַפּט דעם איינ־[...]ויק אַז עפּעס אַנדערש איז די פּראָצעדוראַלע [...]מיטיגונג פון דער אַדוואָקאַטור, און עפּעס אַנ[...]דערש די פּלענער פון מענשען, וואָס חלומען [...]וועגען הערשען איבער מיליאָנען נשמות...

און וואָס ווייטער? דאָסזעלבע, וואָס פריהער: [...]ברויט וועט די ענדעציע נישט אָנשטעלן אין [...] פוילישע שפּייכלער, ווייל בעשענקען די מחנות [...] זענען אַרויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן פּאָליטי־[...]שען הויף מיט עפּעס קאָנקרעטע ווערט־פּולעס [...] שוין נישט אין דער ליניע נישט אין די [...] נישט אין דער קאָמפּעטענץ פון די הערען [...]הערער. אַלזאָ שפּייזט מען דאָס „קריסטליכע פאָלק" [...]מיט אַלץ גרעסערע דאָזען „פערוויילונגען".

זיצענדיג אין דער פּרעסע לאָזשע אויפ'ן פשי־[...]קער פּראָצעס און נאָכטראַכטענדיג די אַלע קלאַגען [...] אָפּקלאַנגען פון די זיך צוזאַמענשטויסענדיגע [...]טער, מוז מען אָבער דאָך אָפּרייסען אַ מינוט [...]אויפמערקזאַמקייט אויף אַ דיגרעסיע... נעכטען [...]אָרנאָ, נעכטען אַדזשיוואָל, היינט פשיטיק, מאָרגען [...]סק־מאַז... צי איז דערין נישט פעראַן קיין [...]טאָדע? צי איז דאָס נישט די ערפיהלונג פון די [...]דעמאַגאָגישע פאַרשפּרעכונגען אין וואָס מיט דעם [...]אין אַנהויב סעזאָן פערעפענטליכען פּאָליטישען רע־[...]פּערטואַר?

לאָמיר הערען, וואָס עס דערצעהלען די פשיטי־[...]קער פויערען, וואָס זענען גערופען געוואָרען אין [...]געריכט צו זאָגען דעם אמת.

דער עדות אָלטשאַק וועלכען מען האָט געפרעגט [...] וואָס פאַר אַ צוועק ער איז שעהן לאַנג געשטאַנען [...]פאָר'ן בנין פון דער גמינע, האָט ער געענטפערט:

— ווייל איך האָב געוואָלט זעהען ווי מען [...]שלאָגט זיך!

דער עדות אַדאַם וואָלאָזלאַ איז געשטאַנען ביים [...]קאָסטשאָל און „געקוקט".

ווען מען זאָל גלויבען די ערקלערונגען פון [...]אַנדערע עדות איז אַזאַ צוקוקען זיך צו די געשעהע־[...]נישען געווען פשוט „ריזיקאַליש". אָבער זאָל מען [...]נישט רעדען וועגען דער „ריזיקאַ" און זאָלען מיר

גלויבען דעם פאַקטישען צושטאַנד וואָס שטעלט פעסט, אַז אין גאַנץ פשיטיק וואָס איז געשטראָפט געוואָרען מיט דער יודישער אָפּאָזיציע איז נישט פעראַן קיין איין נישט יודיש הויז, וואָס [...] האָבען געליטען צוליב די געשעהענישען. זאָלען מיר גלויבען, אַז דאָס „קוקען" איז נישט געווען פערבינדען מיט „ריזיקאַ", דאָס הייסט אָבער נישט, אַז עס זאָל נישט רייסען די נערווען", נישט בעאונ־רוהיגען דאָס מענשליכע געוויסען, אָדער מינדעסטענס — דאָס לעצטע שטיקעל מענשליך האַרץ.

און דאָך איז דער עדות וואָלאָזלאַ געשטאַנען ביים קאָסטשאָל און האָט געקוקט. ווי אויף אַ שוישפּיל. ווי אויף אַ קליינשטעטלדיגע אימיטאַציע פון נעראָנס פאָלקס שפּילען. ווייל — זי עס זאָל נישט זיין — אינגאַנצען איז דאָס שוישפּיל נישט גע־ווען קיין טאַנדייט אַרבייט. פערגאָסען בלוט האָט מען געזעהען איבער גענוג, און אַפילו אין אַ אָרימען שטיבעל פון יודישע שוסטערס... זאָל די ערד לייכט זיין אויף דעם בית־עולם די אומגליקלי־כע קרבנות וואָס זענען פערניכטעט געוואָרען אויף די שפּילען!

און דער עדות וואָלאָזלאַ איז געשטאַנען און האָט געקוקט. און ווען דער פּראָקוראָר האָט איהם גע־פרעגט צו וואָס ער איז געשטאַנען און אויף וואָס ער האָט געקוקט האָט דער עדות זיך צוגעאייל'ט צו ענטפערען:

— איך בין געשטאַנען צוליב נייגעריגקייט!..

און אַ ווייטערדיגער עדות, אַ פויער פון הינ־טער פשיטיק וואָיטיסיאַק וועלכען מען האָט געפרעגט צוליב וואָס ער האָט אַזוי אָהן סיבה עטליכע שעה זיך צוגעקוקט צו די מעשים פון דעם פערווילדערטען המון, האָט געענטפערט:

— אָט אַזוי זיך!..

די פשיטיקער שפּילען זענען דורך די דעמאַגאַ־גען גוט געווען אַריינגעזשירט. זיי האָבען ערפילט זייער אַגיטאַטאָרישע אויפגאַבע. מענשען, וואָס האָבען זיך אָנגעזעטיגט מיט'ן אָנבליק פון פערגאָ־סען יודיש בלוט, וואָס האָבען פערפיקסירט אין דער טיפעניש פון זייערע אויערען די בילדער פון די צושטעטע יודישע הייזער, ווערען אַ כח פון איינ־טעגראַלען פאַקט, אַ פעסטער בעשטאַנדטייל פון פּאַרטיי קאַמערל, וואָס איז זיך מודה צום רעזשי פון שפּיל... אויפצופיהרען די נאָהענטסטע פיעסע פון פּאַרטיי רעפּערטואַר.

די געריכטס פערהאַנדלונגען אויפ'ן פשיטיקער פּראָצעס האָט פערראַטען איינע פון די סודות פון דער נייעסטער טאַקטיק פון די ענדעקעס, וואָס שטרעבען צו אומלעגאַלע צילען דורך כלומרשט לעגאַלע מיטלען.

דעם פערפיהרטען פויערען־פאָלק פון ראַ־דאָמער, אָפּאָטשנער און אַנדערע פּאָוויאַטען האָט מען פאַלש פערטייטשט דעם זין פון באָיקאָט. ווען דער גענעראַל־שטאַב פון דער באָיקאָט חברה האָט זיך געקענט דעקען אין „רויטען" סאָציאַליסטי־שען, ראַדאַם. אויף דער גאַס וועלכע ווערט גערופען אויפ'ן נאָמען פון אויטאָר פון „פשעד־וויאַשניע" איז נישט קיין וואונדער, וואָס פון איצט אָן וועלען דאָ געשעהען בלויז נסים פון דעקונגס געביט, אין וואָרט וועט זיין אַ פערדעקטער

סם, אין דער טאַט אַ פערדעקטער געוואַלד־אַקט.

ווייל — נישט מעהר און נישט ווייניגער — באָיקאָט האָט מען אידענטיפיצירט מיט בויקאָ־גע־שלעג, דאָס איז נישט קיין צופאַל, אַז די פויערען־עדות האָבען איינער נאָכ'ן צווייטען ערקלערט אין געריכט, אַז דעם 9. מערץ איז אין פשיטיק גע־ווען אַ.. באָיקאָט.

עס האָט גאַרנישט געהאָלפען די בעלעהרענדע רייד פון געריכט און פּראָקוראָר. דער עדות וואַ־כאָוויטש איז אויפגעקאָכט געוואָרען ווען מען האָט איהם געוואָלט איבערצייגען, אַז עפּעס אַנדערש איז באָיקאָט און עפּעס אַנדערש „בויקאָ".

און אַדוו. קאַזאַלסקי האָט מיט אַ טריומפירענ־דע מינע בעפאָרשט:

— צי האָט דער עדות נישט געהערט וועגען דעם, אַז צוליב דעם באָיקאָט האָט די יודישע גמינע אין פשיטיק געמוזט ערטיילען הילף די פעראָרימטע פשיטיקער יודען?

אַ הייליגע נאַיוויטעט! צי ווייסט באמת נישט אַדוו. קאַזאַלסקי, האָבען נישט געוואוסט, די גע־פרעגטע עדות, האָט נישט געוואוסט דאָס קלענסטע פשיטיקער קינד, אַז צוליב דעם „באָיקאָט" האָט מען געמוזט טיילען הילף אין גרעסטען מאַסשטאַב, אַז מען האָט געמוזט פערבינדען די וואונדען, אַנשטעלען אויסגעדרעהטע און צובראָכענע הענד און פיס, אַז מען האָט אַפילו געמוזט אויסגראָבען צוויי פרישע קברים אויפ'ן בית־עולם?

איז דאָך דער „באָיקאָט" לעגאַל.

שטאַמט דאָך „באָיקאָט" פון וואָרט [„בויקאָ" — געשלעג.

ג. פ.

יודענפריינדליכע רעדע פון ווילנער אַרציביסקופּ יאַלבזשיקאָווסקי

ווילנא.

אַ זעהר פייערליכען קבלת פנים האָט סוו״ס לאָטש געמאַכט דעם ווילנער אַרציביסקופּ יאַלבזשי־קאָווסקי, וועלכער מאַכט איצט אַ רייזע איבער'ן פּאָ־לעסיער געגענד.

אַ הויך אַ ספּעציעל געבויטען טויער נעבען קלויסטער איז בעזונדערס בעפּוצט געוואָרען דער אַלטער היסטאָרישער טויער ביים אַריינפאָהר אין שטאָט, וואו עס האָבען דעם אַרציביסקופּ אָפּגע־וואַרט דער בורמישטש, דער וואָיט צוזאַמען מיט אַ יודישער דעלעגאַציע, וועלכע איז בעשטאַנען פון הרב ר' חיים יעקב פישקינסקי, הרב קליינבאָרד, קהלה־פּ״ס עזעכ און גבאים פון אַלע בתי מדרשים.

גלייך ווי דער אויטאָ פון גאַסט בעוויזט זיך, שפּילט אויף דער אָרקעסטער אַ ספּעציעלען מאַרש און דער בורמישטש בעגריסט איהם אין נאָמען פון שטאָט, דערלאַנגענדיג ברויט מיט זאַלץ.

נאָכדעם ווי עס בעגריסט איהם אויך דער וואָיט אין נאָמען פון דער גמינע, האַלט דאַן אַ שיינע רעדע אין העברעאיש און אין פויליש הרב מישקינסקי, וועלכער הויבט אָן מיט די ווערטער „ברוך אתה בבואך", ווי אויך מיט דער ברכה פון יברכך ה' א. ז. וו. און דריקט אויס זיין וואונש

אויף פויליש, אַז מיט זיין אָנקומען זאָל ער פער־שפּרייטען צווישען די פּוילישע מאַסען ליבע און פריינדליכקייט צו אַלע בירגער אָהן אונטערשיד פון נאַציע און גלויבען. עס זאָלען מקוים ווערען די רייד פון נביא „לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (מ'זאָל קיין שלעכטס און קיין בייז נישט טאָן אויף מיין הייליגען באַרג, דאָס גאַנצע וועלט זאָל פול ווערען מיט וויסען, ווי דאָס וואַסער פערדעקט דעם ים).

גלייך נאָכ'ן ר'ב'ס רעדען האָט דער אַרציביסקופּ געהאַלטען זיין ענטפער־רעדע אויך אין העברעאיש און פויליש, אין וועלכער ער האָט בעדאַנקט דעם רב פאַר די האַרציגע ברכות און האָט אויסגערופען אין העברעאיש: „אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב הוא יברך את עם ישראל בכלל ואת בני ישראל בסביסלוץ בפרט" (דער גאָט פון אַברהם, פון יצחק און יעקב זאָל בענשען דאָס פאָלק ישראל בכלל און די קינדער פון ישראל אין סוו״סלאָטש בפרט).

צום סוף פערענדיגט ער זיין וואונש אין פּוי־ליש, אַז די אָרטיגע קריסטליכע און יודישע בע־פעלקערונג, זאָל שטענדיג צווישען זיך לעבען מיט די בעסטע געפיהל פון ליבע און ברידער־ליכקייט.

צום שלוס הערלאַנגט ער דעם רב די האַנד און געזעגענט זיך מיט די ווערטער: „שלום! שלום!"

ווי בעקאַנט איז דער אַרציביסקופּ יאַלבזשי־קאָווסקי אַ גרויסער העבראַאישער־קענער, וועלכער האָט זאָגאַר איבערזעצט אייניגע העבראַאישע ווערק אויף פויליש.

זיין יודען־פריינדליכע העבראַאישע רעדע האָט איבערגעלאָזען דעם שענסטען איינדרוק.

אכטונג, לעשניקעס
פון ווישניאָוואַ־גוראַ, סטרזשעוו און קראָשעוו!
דעם
נייעם פאָלקסבלאַט
קען מען בעקומען יעדען טאָג 7 אינדערפריה ביים צייטונגס־פערקויפער יאַמניק, ווילאַ קאָוואַלי, נעבענאיבער דער כלאָרניע.

מ. ברָאָד
דאָן־דאָמינגאָ
ראָמאַן

נאָכדרוק אין אַ טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

— מיין פריינד, איך האָב מיט אייך עפּעס וויכ־טיגעס צו רייטען. קומט, מיר וועלען אַרויספאָהרען אויף קאַריקאַוואַראַ און זיך אָביסעל אָפּקיהלען.

* * *

די „באַנדראַ", וואָס האָט געפיהרט טוריסטען אויף אין די הויכקייטען פון קאַריקאַוואַראַ, איז גע־[...]ן געבויט ווי אַ הילצערנער אינדיק. דער „פויך" [...]ט אַרויסגעשטאַרצט ווייט אַוועק פון די פיס און [...]אָס אַרויסגעשטאַרצטע האָט זיך אַרויסגעשטיקט און [...]ם אויסהייל, וואו דער פּאַרג הייבט זיך אָן.

דער בּוהאַמווי גליטשט זיך פּאַרג אַרויף נישט [...]ער משופּעדיש, נאָר אַפילו כאַפּט זיך אויף די [...]ליכע פעלזען, וואָס וואַקסען אויס ווי ווענט. דער [...]אַגאָן דראַפּעט זיך אין אַ שנור פון אייזערנע ציין, [...] רעהער סקריפּען אויף שטאָהל פון די שינעס און [...] שטאָט, וואָס איז ערשט געלעגען ערגעץ פערבאָר־[...]גן, אַרומגענומען מיט מויערן און פּאַרקאַנס, ווערט [...]יצט אַנטפּלעקט פריי, און אומבעגרעניצטער ברייט־[...]יט פּאַרן אויג. און וואָס העכער דער טראַמוויי [...]ייבט זיך. אַלץ פּלויער ווערט די לופט, שיטערער [...]אין דורכזיכטיגער; די גרויסע, בריטע, ראַושענדיגע [...]וועטיהעס דרעהען זיך אָן. ווי בעוועגליכע שפּאַרעס, [...] קופּאָלען, די טורעמס פון קלויסטערס און פּאַלאַ[...] [...]ען ווערען דערטרונקען אין שיפלות אונם אויג פון [...] טוריסטען.

עס איז שוין געווען גאַנץ פינסטער. דער ליטוואַק [...]ט דאָניען זענען געזעסען אין דער שטיינערנער [...]גירלאַנדע" אויפן סאַמע שפּיץ פון „קאַריקאַוואַ־[...]אַ"־באַרג. עטליכע שפּאַן פון זיך האָבען זיך פאַר

שוואַרצע מוראַ'דיגע טיפע אָפּגרונטען. די אָנקומענ־דיגע נאַכט האָט די גאַנצע שטאָט אַנגעגאָסען ווי מיט איין געדיכטען שאָטען, בלויז נאָר דער ים און די „פאַוויאַס" האָבען זיך געהילט מיט שטיקער בליכען אָפּגלאַנץ פון דערטרונקענעם הימעל, און איבער דער בלייכקייט זענען געשוואומען אָנגעצונ־דענע פענסטער פון שיפען און שיפלעך, וואָס האָבען אויסגעזעהען דאָ, אין דער הויך, ווי קורצע און לאַנגע חיות מיט גליה־אויגען....

פּלוצלונג מיטאַמאָל. איז עפּעס אַ וואונדער גע־שעהען: גלייך ווי די שטאָט, וואָס האָט געהאַלטען צוזאַמען די אויגען און זיי איצט געעפענט אָנ'עפען, אַזוי האָבען די געדיכטע שאָטענס אַ צאַפּעל געטאָן. מיט איינמאָל האָט ריאָדע זשאַנייראָ זיך אָנגעצונ־דען מיט טויזענדער עלעקטרישע און גאַז לאָמפּען, און כאָטש דער „ליטוואַק" איז נישט דאָס ערשטע מאָל דאָ געוועזען און נישט דאָס ערשטע מאָל דאָס געזעהען. האָט ער געמוזט איבעררייסען דאָניעס דער צייל'ען. ער האָט זיך צוגעהאַלטען די אויערען, כדי די אויגען זאָלען זיך פריידיגער און טרעסער עפענען, אַנצוטרינקען זיי מיטן כישוף, וואָס האָט אַרויסגער פינקעלט פון פלויע און גרינע ליכטלעך. עס האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז אַנטקעגען אויף דער שטאָט ליגט אום געשפּרייטער דער הימעל און מיליאָנען, מיליאָנען שטערען זענען דאָס אַזוי אויסגעזויהט...

מיט דער לעצטער „באַנדראַ" זענען זיי אַראָפּגע־פאָהרען און דורכשפּאַצירענדיג זיך דורך דעם שמאָלען וועג, וואָס איז אויסגעהאַקט געוואָרען אין די אור אַלטע, אייביג גרינע און געדיכטע פּלאַנטערדיגע וועלד

דער האָט זיך בּיידען אויסגעוויזען, אַז דאָס גליטשט מען זיך אַראָפּ אין אומענדליכע טיפע תהום'ען. פון ביידע זייטען וואַלד האָט די אייביגקייט אַרויס געקוקט פון אַ צונויפגעגאָסענעם חושך.

דאָניע איז געווען פערטראַכט, פערשוויגען אין דער אומענדליכקייט, וואָס רוקט זיך מיט איהם מיט די עטליכע פערשפּעטיגטע טוריסטען, וואָס זענען געווען שיכור'דיג צעזעצט אויף די בענק. האָבען אויך אין זיך געמרונקען דאָס שווייגעניש, וואָס האָט זיך מיטגעטראָגען ווי אַ טונקעלער פאַס פון ביידע זייטען אָפּגעגעם וואַגאָן. בלויז דער „ליטוואַק" האָט אויף דעם קיין אַכט נישט געלייגט. ער האָט איצט דורכגעלעבט דאָניעס לעבען און עס האָט זיך איהם געדאַכט, אַז ער גייט איצט טיעף זיין וועג, נאָר אויף דאָרטיגען וועג.

ער איז געווען דער אייגציגער, וואָס האָט אין וואָגאָן איבערגעריסען די פּרעסענדיגע שטילקייט, און ווייל ער האָט גערעדט אויף יודיש הויך, קלאָר און הוימיש, האָט ער שוין במילא איבערגעבראָכען דאָס גאַנצע פערטליוועדיקייט, און אַז די איבעריגע מיטפאָהרער האָבען זיך אויסגעדריט, איינגעהערט און אויפגעכאַפּט די קלאַנגען פון דער פרעמדער שפּראַך, האָט זיך שוין במילא אָנגעהויבען אַ נערוועזע בעוועגען זיך און די איבעריגע פּאַסאַזשירען האָבען אויך אָנגעהויבען צווישען זיך שמועסען.

דער ליטוואַק האָט געוואָלט זיך בעקענען מיט דער „פרוי" און הגם ער האָט נאָך קואַנען נישט גע־זעהען, מאַהלט ער זיך שוין אויס אין זיינע אויגען, ווי אַזוי זי זעהט אויס. און חאָם, וואָס זי גייט תמיד אין אַ צלם אָנגעטאָן, איז זי נאָך מעהר אינטערעסאַנט און פערלאָקענדיגער.

עטליכע מאָל האָט זיך דער „ליטוואַק" נישט גע־וויזען אויף דער „פּראַזע", און אין דער קאַפּע האָט מען זיך שוין אָנגעהויבען צו הידרוש'ן. און ווען ער איז געקומען, האָבען זיינע אויגען געשאָסען ווי מיט אויפרייסענדיגע פייערען און די ווערטער זענען האָט טיג אַרויסגעפאַלען פון צווישען די ליפּען, גלייך ווי אַ שטראָם וואָלט זיי געטראָגען.

אין „הינטער געוועלב" פונם יובילער געשעפט אויף רואַ וויסקאָנדע איטואַנאַ האָט ער פאַר אַלעמען אין די אויגען דערציילט:

— איך בין געווען ביי איהר, גערעדט מיט איהר אַ גאַנץ אין ער ביי איהר! פאַר זיין טרויט ציטערט זי.. און זי בעט ביי איהר גאָט פאַר איהם טאָג ווי נאַכט.....

אַ געלעכטער האָט אויסגעבראָכען. דער „ליט וואַק" האָט זיך נישט אָפּגעשטעלט און ווייטער גע רעדט:

— און איך זאָג אייך, אַז מען טאָר זיך נישט דערוויטערען, מען טאָר איהם נישט אָפּשטויסען. אַ גרויסע זאַך טוט ער. מען דאַרף איהם אַריינגעמען אין אונזערע רייהען.... ער איז טישט מיט זיי, מיט די טמאים.... ער קשה'ט זיך נישט אָן מיט יענע....

עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ דיסקוסיע וועגען „מאַראַל", יעדער איינער האָט עס נאַאיוו אויסגע טייטשט אויף זיין שטייגער. מען האָט אַפילו צוגע געבען, אַז דער ליטוואַק איז אָביסעל גערעכט; און ווען דער יונג וואָלט געווען אַליין, אָהן איהר, דער „פרויענצימער", וואָלט מען שוין פערקוקט, אָבער אַזוי, נאָך אַ גוישע דערצו?...

די אייגענע טענות האָט אויך דער ליטוואַק אַ ווינקעלגעלייגט פאַר דער צווייטער, פאַר דער פוילישער „קאָלאָניע". די „אַסימילאַטאָרען" (ווי האָבען זיך געשעהמט, מען זאָל זיי רופען „פּוילישע", און הגם דורך דער צייט זענען צוגעקומען אימיגראַנטען פון פערשידענע פּוילישע שטעטלעך, יענען זיי אָבער, אין אַלגעמיין, בעקאַנט געווען אונטערן נאָמען „אַסימילאַטאָרען"), אָבער די „אַסימילאַטאָרען" האָבען זיך פאַר דאָרטיגע שייכות מיט זיי, מיט זיין פּוילישען אָפּשטאַם מעהר געשראָקען ווי די בעסאַראַבער. זיי האָבען מורא געהאַט פאַר דעם שאַנדען, וואָס קען פאַלען אויף זיי, אַז זיי פראַנצויזירען אַנ'„אייגענעם", אַ פוילישען, וואָס האָט געהאַט „פערבינדונגען" מיט יענע ליים.

(פאָרזעצונג קומט)

די ערגסטע מוטער אין גאַנץ אייראָפּע

איז איצט פֿערשפּאַרט אין אַ פּראַגער טורמע אויף 25 יאָהר

שוין עטליכע חדשים אַז מאַריע ראַלען לאַליי זיצט אין תּפֿיסה, אָבער די איינוואוינער פֿון פּראַג, וואו די אַריסטאָקראַטיע געפֿינט זיך, קענען נאָך אַלץ נישט פֿערגעסען דעם אויסערגעוועהנליכען פּראָצעס, וואָס האָט אויפֿגערודערט גאַנץ מזרח-אייראָפּא.

אויפֿ'ן פּראָצעס אין פּראַג האָט מען געטאַדעלט דער פֿרוי, און דער ריכטער האָט זי גערופֿען „די ערגסטע מוטער אין גאַנץ אייראָפּאַ“, ווייל ביים פּראָצעס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זי האָט געלערענט און געפֿאָדערט פֿון איהר זעכצעהן-יעהריגען יונגעל, אַז ער זאָל געהן און דערמאָרדען אַ מענשען, כדי זי זאָל האָבען מיט וואָס צו לעבען אַ גוטן טאָג.

אין טשעכאָסלאָוואַקיע איז נישט נאָר אַזאַ פֿרוי אַ זעלטענהייט, נאָר אפֿילו אַ געוועהנליכע פֿערברעכערין וואָלט דאָרט געזוען אַ סענסאַציע, און דערפֿאַר האָט זיך קיינער נישט געוואונדערט, וואָס צום פּראָצעס פֿון מאַריע ראַלען לאַליי זענען זיך אַנגעלאָפֿען מענשען פֿונ'ם גאַנצען לאַנד און מען האָט מיט שפּאַנונג נאָכגעפֿאָלגט יעדעס וואָרט און יעדע סצענע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין געריכטס-זאַל.

אין די עטליכע חדשים, וואָס די פֿרוי זיצט פֿערשפּאַרט אין תּפֿיסה האָט זי נישט געוואָלט מיט קיינעם רעדען אַ וואָרט נישט מכּח דעם פּראָצעס און נישט מכּח איהר זעכצעהן-יעהריגען יונגעל יאַראָסלאַוו ראַלען, וועלכער איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר תּפֿיסה.

ביים פּראָצעס האָט דער יונגער יאַראָסלאַוו געזאָגט, אַז זיין מוטער פֿלעגט שטענדיג לייענען מאָרד-געשיכטעס. איהר ערשטער מאַן האָט זי אָפּגעזאָגט און איהר געגעבען עטליכע טויזענד דאָלאַר פֿערגיטיגונג. זי האָט דאָס געלד גאָר גיך פֿערשוועדעט און נאָך געוואָרען אַ גרויסער בעל-חוב. דער הויז-אייגענטימער, וואו זי מיט איהר יונגעל האָבען געוואוינט, האָט געסטראַשעט אַרויסצוואַרפֿען זי פֿון דער וואוינונג, אויב זי וועט נישט בעצאָהלען דאָס דירה-געלט. וואָס זי איז געווען שולדיג פֿאַר עטליכע חדשים; די קרעמער פֿון באַקאַליי און פֿלייש האָבען איהר נישט געוואָלט מעהר געטרויען, און די מאָדיסטקעס און אַ צירונג-הענדלער, ביי וועמען זי האָט גענומען קליידער און צירונג אויף באָרג, זענען אויך צוגעשטאַנען צו איהר, אַז זי זאָל בעצאָהלען.

אַזוי איז זי געווען אַרומגערינגעלט מיט חובות פֿון אַלע זייטען, און פֿונדעסטוועגען האָט עס איהר נישט געשטערט אָנצוגעהן ווייטער מיט איהר ברייטען לעבען. ווארום געהאַט האָט זי דווקא אַ גוטע שטעל ביי דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעגירונג אין דעם אויסלענדישען דעפּאַרטאַמענט, און אַז זי האָט פֿערנאַכלעסיגט איהר אַרבייט און זיך אָפּגעגעבען מיט מאָרד-געשיכטעס, האָט מען זי אָפּגעזאָגט פֿון דער שטעל, דאָס האָט זי געהאַלטען בסוד.

איין פֿריהמאָרגען האָט זי אַריינגערופֿען צו זיך איהר 16-יעהריגען יאַראָסלאַוו, און מיט איהם פֿערפֿיהרט אַ שמועס וועגען אַ מאָרד-געשיכטע וואָס זי האָט געהאַלטען אין מיטען לייענען.

— נאַ, זעה! — האָט זי איהם געזאָגט. — אָט האָט איינער דערמאָרדעט אַן עלטערע פֿרוי, זי דערנאָך אויפֿגעהאָנגען אויף אַ שטריק, כדי מען זאָל מיינען, אַז זי האָט זיך אַליין גענומען דאָס לעבען. דער מערדער האָט בערויבט די פֿרוי אויף אַ היפּשער סומע, און לעבט גליקליך מיט דעם געלד. נעהם אומיסטען לייען איבער די געשיכטע.

יאַראָסלאַוו האָט דערנאָך דערצעהלט, אַז זי האָט איהם שפּעטער ווידער גערופֿען און געפֿרעגט, צי ער איז שוין פֿאַרטיג מיט דער דערצעהלונג וועגען דער דערמאָרדעטער פֿרוי, און אַז ער האָט געזאָגט, אַז ער האָט שוין די מעשה איבערגעלייענט, האָט זי מיט איהם פֿערפֿיהרט אַ שמועס וועגען דער זיבעציג-יאָהריגער יוליע מאַלאַץ, אַ מוזיק-לעהרערין, וואָס וואוינט נישט ווייט פֿון זיי, און דערביי איהם אויך אויסגעלייגט אַ פּלאַן, ווי אַזוי מ'קאָן די פֿרוי דערמאָרדען.

— עס וועט בכלל קיין אומגליק נישט זיין — האָט איהם די מוטער איינגערעדט — אַז מען וועט זי טויטען. נאָך אַלעמען איז זי שוין אַן אַלטע פֿרוי, זיבעציג יאָהר אַלט, קיינער וועט עס נישט האַלטען פֿאַר קיין גרויסער טראַגעדיע, ווען מען וועט זי געפֿינען טויט אין איהר וואוינונג. דו וואָלסט נאָכדעם געקאָנט נאָכמאַכען איהר חתימה און אַרויסקריגען פֿון דער באַנק די שווערע טויזענדער, וואָס זי האַלט דאָרט, און אויך צונעהמען ביי איהר דאָס צירונג, וואָס איז ווערט טויזענדער דאָלאַרס. מען דאַרף נאָר זעהן, אַז דער מאָרד זאָל פֿאָרקומען ווי אין דער דערצעהלונג. קיינער זאָל נישט קאָנען פֿערדעכטיגען, אַז דאָס איז אַ מאָרד. מען דאַרף מאַכען גלויבען, אַז דאָס איז געווען אַ פֿאַל פֿון זעלבסטמאָרד. און דאַן וועלען מיר ביידע קאָנען לעבען רייך און גליקליך דאָס גאַנצע לעבען.

דאָס יונג בחור'ל האָט זיך געבעטען ביי דער מוטער, אַז זי זאָל צו איהם מעהר נישט רעדען וועגען אַזאַ זאַך, ווייל ער קאָן נישט הרג-ענען קיין מענשען, און נאָך ווייניגער וועט ער קאָנען דערהרגענען אַזאַ פֿרוי, וואָס איז שוין אַ זקנה. אָבער די מוטער האָט זיך איינגעעקשנט, אַז ער קאָן עס יאָ טון ווען ער זאָל זי נאָר ליב האָבען אויף אַן-אמת'ן און ווען ער זאָל זיך רעכענען מיט איהר שלעכטער עקאָנאָמישער לאַגע.

און אַז זי האָט געזעהן, אַז קיין רייד העלפֿען נישט, האָט זי איהם אָנגעהויבען צו יאַדען, האָט איהם קיין עסען נישט געגעבען און געהאַלטען אין איין ווייגען, אַז ער טוט איהר אין טויט אַריין; אַז הלוואַי וואָלט זי געווען געשטאָרבען אין קימפּעט, איידער זי האָט איהם געבוירען.

די לעצטע קללה האָט געווירקט אויף דעם יונגען בחור'ל און ער האָט בעשלאָסען צו טון, וואָס די מוטער האָט פֿערלאַנגט פֿון איהם.

זי האָט איהם דאַן גענומען לערנען ווי אַזוי דעם מאָרד צו בעגעהן. אָבער יעדעס מאָל ווען ער האָט זיך געלאָזט צו דער וואוינונג פֿון דער אַלטער מוזיק-לעהרערין, האָט ער דאָס האַרץ נישט בעהאַט אַריינצוגעהן איגווייניג. דריי מאָל איז ער געגאַנגען איהר וואוינונג און דריי מאָל זיך אומגעקעהרט מיט ליידיגע הענט. ענדליך האָט ער זיך אָנגענומען מיט מוט און איז אַריין צו איהר אין שטוב.

ווען די אַלטע פֿרוי איז איהם ענטקעגענגעקומען האָט ער זי אָנגעכאַפּט ביים גאָרגעל און איהר דערשטיקט, און דערנאָך האָט ער זי מיט אַ שטריק אויפֿגעהאָנגען אין קיך אויף אַ רעהר פֿון דער וואַסער-לייטונג.

דער מאָרד האָט אַריינגעבראַכט דער ראַלען לאַליי די ריזיגע סומע פֿון 75,000 דאָלאַר אויף אַמעריקאַנער געלד.

דער חשד איז געפֿאַלען אויפֿ'ן יונגעל נאָכדעם ווי דער קאַסיר אין באַנק האָט אויסגעמאָלט דעם יונגען בחור'ל וואָס האָט אַרויסגענומען דאָס געלד וואָס די לעהרערין יוליע מאַלאַץ האָט געהאַלטען איי באַנק. ווען דער קאַסיר האָט דערזעהען יאַראָסלאַוו'ן האָט ער איהם באַלד דערקענט.

ווי נאָר מען האָט איהם אַרעסטירט האָט ער גלייך דערצעהלט דעם גאַנצען אמת.

מען איז געגאַנגען אַרעסטירען די מוטער, אָבער זי איז שוין נישט געווען אין דער היים און איז שוין אין שטאַט נישט געווען. זי איז אַוועק אין אַ צווייטער שטאָט, פֿון וואַנען מען האָט זי געבראַכט און געשטעלט צו דעם פּראָצעס אַלס ... דיגע אין מאָרד אין שותּפֿות מיט איהר יונגעל.

אָבער מאַריע ראַלען לאַליי האָט אין געריכט ... געלייקענט שטיין און ביין. געזאָגט, אַז ... יונגעל איז אַ ליגנער, אַז ער מאַכט אויף ... אַ בלבול, אַז ער אַליין האָט דערמאָרדעט די ... לערין, אַז זי ווייס נישט פֿון וואָס צו זאָגען.

און ווער ווייס צי וואָלט זיך איהר נישט ... ווען איינגעגעבען אָפּצונאַרען דעם ריכטער ... פֿערבלענדען די אויגען די געשווארענע ... מאַריע לאַליי איז אַ שעהנע פֿרוי און קען ... שטיק מיט וועלכע מען פֿאַנגט דאָס האַרץ פֿון ... אָבער דער אַדוואָקאַט וואָס האָט פֿערטיידיגט ... יונגעל האָט ערגיץ דערטאַפּט איהר טאָג-בוך, ... דאָס האָט זי געטריבען אין געפֿענגניש.

דאָס יונגעל האָט געקראָגען פֿינף יאָהר טו... די מוטער — 25.

זיצענדיג אין טורמע זאָגט זי אַלץ, א... איז ריין ווי אַ לעמעלע.

אַ ביסעלע קיכ'ץ

(הומאָר פֿון טאָג)

ערשט-פֿערהייראַטער: מיין ווייב האָט ליב מיין ... איך קאָווע.

לאַנג-פֿערהייראַטער: דו וועסט שוין טרינקען ט...

* * *

זי: ווען איך וואָלט נאָר געווען געפֿאָלגט מיין ... מעס עצה און מיט דיר נישט געהייראַט.

ער: איך האָב גאָרנישט געוואוסט, אַז דיין ... איז מיין אמת'ער פֿריינד.

* * *

דאַמע: דער שלום פֿון אייער ראָמאַן איז וואונדער...

פּערפֿאַסער: און ווי געפֿעהלט אייך דאָס ערשטע ... פּיטעל?

דאַמע: אַזוי ווייט האַלט איך נאָך נישט.

דער פֿראַנצויזישער אויסערן-מין. דעלבאָ און לאָרד סעסי... ווענדען זיך צו דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס

פּ אַ ר י ז (יט"א) דער נייער פֿראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער איוואַן דעלבאָ האָט איבערגעשיקט צום אָרגאַניזיר-קאָמיטעט פֿון דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס די פֿאָלגענדע ערקלערונג: „איך בין צום בעדויערען אַזוי שטאַרק בעלאַסטעט מיט פֿערשידענע אַרבייטען, אַז איך האָב נישט קיין מעגליכקייט אָבצוגעבען אַן ערקלערונג פֿאַר דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס, וואָס וועט אָבגעהאַלטען ווערען אין אויגוסט ה. י. אין זשענעווע. עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז איך ווינש דער דאָזיגער גרויסער קונדגעבונג פֿון גאַנצען האַרצען ערפֿאָלג.

פֿון לאָרד ראָבערט סעסיל, געוו. מיניסטער און עהרען-פּרעזידענט פֿון דער ענגלישער פֿעלקערבונדליגע איז ערהאַלטען געוואָרען פֿאָלגענדער בריף: „איך בין שטאַרק פֿעראינטערעסירט מיט דעם יודישען וועלט - קאָנגרעס, וואָס וועט זיך צונויפֿקומען אין אויגוסט 1936 אין זשענעווע און איך גלויב, אַז ער וועט אַדורך מיט גרויס ערפֿאָלג. עס איז זיכער, אַז דאָס געוויסען פֿון דער מענשהייט נויטיגט זיך אין אַ נייער אָנרעגונג, כּדי אַרויסצוטרעטען געגען די רדיפֿות אויף יודען. מיט אַלע בעסטע וואונשען בין איך מיט אייך“.

דעפּ. קאַמפּינקי, וועלכער איז די טעג געוועהלט געוואָרען אלס שעף פֿון דער ראַדיקאַל-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אין פֿראַנקרייך, האָט צוגעשיקט פֿאָלגענדע ערקלערונג: „די יודען טוען ריכטיג, ווען זיי פֿעראייניגען זיך געגען דעם אַנטיסעמיטיזם וועלכער בעדראָהט זיי יודער. אַלע מענשען מוזען מיט'ן גאַנצען האַרץ זיין מיט זיי“.

דער גענעראַל-סעקרעטאַר פֿון „ס. זש. ט.“ (פֿראַנצויזישע אַרבייטער סינדיקאַטען) לעאָ זשוּאָ האָט צוגעשיקט פֿאָלגענדע ערקלערונג: „אַלס אַרבייטער-טוער טרעט איך קאַטעגאָריש און ענערגיש אַרויס געגען די געוואַלט-טאַטען, וואָס ווערען אָנגעווענדעט, אין נאָמען פֿון אַנ'אידיאָטישער טעאָריע, געגען אַ פֿאָלק און רעליגיע. דער זיג פֿון אַזאַ שרעקליכער פּאָליטיק וועט זיין אַ צוריקקעהר צום באַרבאַריזם פֿאַר דער גאַנצער מענשהייט.

איך בעגריס האַרציג די צוגרייטונג צ... דישען וועלט-קאָנגרעס, איך ווינש, אַז זיין ... מען זאָל דערהערט ווער'ען און עס זאָלען ... איידעלע צילען. וואָס דער קאָנגרעס ה... זיך געשטעלט. די ציוויליזירטע פֿעלקער ... נישט קענען זיך צוקוקען גלייכגילטיג צ... גוואַלדיגען אויף אַ ציניש'ן אופֿן די אונשט... פּרינציפּען פֿון גלייכהייט און עמאַנציפּאַ... ראַסען און פֿעלקער, פּרינציפּען, וואָס זענע... לאַמירט געוואָרען שוין מיט העכער הונדער... דורך דער פֿראַנצויזישער רעוואָלוציע“.

איבערוואַנדערונגס-פּלאַן קיין ביראָ-בידזש... ווערט נישט אויסגעפֿיהרט צו דער צייט

מ אָ ס ק ו ע (יט"א) פֿון 1-טען יאַנואַר ביז'ן 1-טען יוני איז דער איבערוואַנדערונגס-פּלאַן פֿון היי-יאָהר אויסגעפֿיהרט געוואָרען יועניגער ווי אויף איין דריטעל ווי עס איז צו זעהן פֿון דעם לעצטען בעריכט פֿון „קאָמזעט“.

לויט דער עבשטימונג פֿון דער רעגירונג דאַרף היי-יאהר געשיקט ווערען אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד 2946 פֿאַמיליעס און 2000 יחידים צוזאַמען 10 טויזענד נפֿשות, פֿאַקטיש זענען ביז'ן 1-טען יוני אריבערגעפֿאָהרען 2913 מאַן, אָדער 22,8 פּראָצ. לויט פֿאַמיליעס און 52,2 פּראָצ. לויט יחידים לויט דער צאָהל מענשען בלוי... 29,1 פּראָצענט.

דער האַלביאָהריגער פּלאַן פֿון איבערוו... רונג איז אין משך פֿון 5 חדשים ביז צום 1... יוני אויסגעפֿיהלט געוואָרען, אויך נישט צו... שטעלענד: איבער 63 פּראָצ. לויט פֿאַמיליע... קאַרגע 70 פּראָצ. לויט יחידים.

דער „קאָמזעט“ ווייזט אָן, אַז עס מוזען ... ווענדעט ווערען אַנדערע מעטאָדען פֿון אַרבי... דער פּלאַן, זאָל אויסגעפֿיהרט ווערען אין ... הונדערט פּראָצענט.

ר. איזראעל

אויסגעליטערטע נשמות!

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון יודישען לעבען

52

פֿון דעמאָלס אָן האָט ער שוין געהאַט וועגען וואָס צו טראַכטען, אַלערליי נאַרישע געדאַנקען זענען איהם געקראָכען דורך דעם קאָפּ. געדאַנקען נישט נאָרמאַלע, פּשוט משוגענע. פֿישעל האָט זיך אַליין אויסגעלאַכט פֿון זיי, דאָך זענען זיי פֿאַר איהם געווען אָנגענעהם, מיטאַמאָל איז איהם אויף די געדאַנקען געקומען, אַז עפּיס איז דאָ נישט גלאַטיג, אַז דער יונגער אַדוואָקאַט געהט נישט גלאַט אַזוי5 בחנם, ווער ווייס וואָס פֿאַראַ כּוונות סאָניע האָט צו דעם יונגען שעהנעם אַדוואָקאַט. אי, זי פֿעראינטערעסירט זיך מיט איהם — איז דאָס נאָר אויס רחמנות געפֿיהל.

— אַ שאָד וואָס איך האָב איהם באַלד נישט וועגען דעם געפֿרעגט, קיין רחמנות דאַרף איך נישט, אפֿילו נישט פֿון איהר. איך נאַרישער מענש, האָב זיך באַלד דערפֿרעהט ווי אַ קינד, ווען מ'בעווייזט איהם אַ שפּילצייג.

פֿישעל האָט אַליין געוואוסט, אַז דאָס וועגען וואָס ער טראַכט זענען נאַרישקייטען, אַז ער פֿאַנטאַזירט, אָבער דאָך האָט ער נישט אָפּגעלאָזען די דאָזיגע געדאַנקען, ווייל זיי האָבען איהם געברענגט צופֿרידענהייט. ער האָט געפּרובט אַלץ אויסצוטייטשען אויפֿ'ן גוטען וועג און זיך נישט שווער מאַכען דאָס האַרץ, דאָס איז איהם נאָר טיילווייז געלונגען.

פֿון דעמאָלס אָן האָט פֿישל נאָר געלעבט מיט דער האָפֿנונג, אַז אָט אָט עפֿענט זיך די שווערע אייזערנע טיר פֿון דער קאַמער און מען פֿיהרט איהם אין דער קאַנצעלאַריע, דאָרט וועט ער ווידער זעהען דעם יונגען אַדוואָקאַט. אָבער דאַמאָלסט וועט ער איהם נישט אָפּלאָזען, ער וועט פֿיל רעדען מיט איהם און זיך אויספֿרעגען קודם-כּל אויף סאָניען.

— און אפֿשר האָט ער געטראַכט, אפֿשר וועט גאָר סאָניע אַליין קומען אַהער זיך זעהען מיט איהם, דאָס האָט זיך פֿאַר איהם אויסגעוויזען גאַנץ וואַהרשיינליך...

אין דעמזעלבען טאָג איז נאָך סאָניע אַוועק צום אַדוואָקאַט ראַווסקי, כּדי זיך מיט איהם אַן עצה צו האַלטען וועגען דער פּראָפּאָזיציע וואָס ס'האָט איהר געמאַכט דער פֿרעמדער מענש, וועלכער האָט זיך אָנגערופֿען פֿעליקס זאַוואַדזקי, ראַווסקי האָט געהאַט דעם פֿאַרגעפֿיהל, אַז דאָס פֿריילין זאַמערפֿעלד וועט היינט קומען, ער האָט נישט געוואוסט פֿאַר וואָס ער האָט געטראַכט וועגען ... מעהר און אויף אַנ'אַנדערען אופֿן ווי וועגען אַנדערע זיינע קליענטען, וועגען וועלכע ער האָט אפֿילו פֿערגעסען ווי זיי זעהען אויס. דאָ איז אָבער געווען גאָר עפּיס אַנדערש, פֿון דעם מאָמענט ווען דאָס פֿריילין זאַמערפֿעלד איז אַרויס פֿון זיין קאַנצעלאַריע, האָט ער שוין געטראַכט וועגען דעם ווען זי וועט נאָכאַמאָל קומען, ער האָט געמוזט מודה זיין, אַז זי האָט געמאַכט אויף איהם אַ שטאַרקען איינדרוק, דעריבער איז ער אַזוי געלאָפֿען נאָך אין דעמזעלבען טאָג וועגען אַ פֿולמאַכט פֿון פֿישעל רייכמאַן, ראַווסקי האָט געזאָלט איבעררעשען סאָניען מיט וואָס ער האָט זיך איבערגענומען מיט דעם ענין, וועלכען זי האָט איהם איבערגעגעבען, און ווירקליך איז טאַקע געווען אַזוי ווי ער האָט געטראַכט. סאָניע האָט זיך אָנגעמאָלדען צו ראַווסקין.

ראַווסקי האָט זי אויפֿגענומען מיט דער גלייכגילטיגקייט פֿון אַדוואָקאַט.

— איך האָב שוין ווידער נייעס אין אונזער ענין, האָט סאָניע געזאָגט, בעגריסענדיג זיך מיט ראַווסקין, וועלכער האָט געהאַלטען איהר האַנד לענגער ווי געוועהנליך.

— און איך האָב אויך פֿאַר אייך עפּיס נייעס.

— דהיינו? האָט סאָניע מיט נייגיריגקייט געפֿרעגט.

— כ'בין היינט געווען אין טורמע און האָב זיך געזעהען מיט אייער קליענט, ער האָט מיר אונטערגעשריבען אַ פֿולמאַכט, אַז איך זאָל זיך פֿערנעהמען מיט זיין ענין.

— ער איז פֿערצווייפֿעלט, נישט אמת? וואָס פֿאַראַ איינדרוק האָט די גאַנצע געשעהעניש אויף איהם געמאַכט?

— איך האָב נישט בעוויזען דאָס צו בעמערקען, איך האָב גערעדט מיט איהם אינגאַנצען עטליכע מינוטען און אונזער געשפּרעך האָט זיך, לויט די פֿערפֿליכטענדע פֿאַרשריפֿטען זיך געמוזט בעגרענעצען נאָר אויף דעם ענין פֿון דער פֿולמאַכט, אין אַלגעמיין האָט ער אויף מיר געמאַכט דעם איינדרוק פֿון אַ נאַאיווען ישיבה בחור וועלכער גיט זיך אפֿילו נישט אָפּ קיין חשבון פֿון דער לאַגע, אין וועלכער ער געפֿינט זיך.

דער אַדוואָקאַט האָט געוואָלט מיט אַ כּיון פֿערמיינערען דעם ווערט פֿון פֿישלען, ער האָט אַליין נישט געוואוסט פֿאַרוואָס ער טוט דאָס, ווען ער וואָלט גערעדט מיט אַנ'אַנדערען וועגען פֿישלען איז מעגליך, אַז ער וואָלט גערעדט אויף אַנ'אַנדערען אופֿן, אָבער מיט סאָניען האָט ער אויך אַנדערש גערעדט, אפֿשר האָט ער דאָס געטאָן פֿאַר, ווייל ער האָט נישט געוואוסט אין וואָס בעציהונגען און אין וואָס פֿאַראַ פֿערהעלטניס געפֿינט זיך מיט דעם איצטיגען אַרעסטאַנט.

— און וואָס פֿאַראַ נייעס האָט איהר פֿאַר ... האָט ראַווסקי געפֿרעגט.

סאָניע האָט דערצעהלט דעם אַדוואָקאַט דער וויזיט פֿון פֿעליקס זאַוואַדזקי, וועגן געשפּרעך, וואָס זיי האָבען געפֿיהרט.

און וועגען דעם פֿאָרשלאַג וואָס ער ה... מאַכט.

ראַווסקי האָט זיך שוין זעהר גוט אַר... אין דעם גאַנצען ענין, האָט זיך אַביסעל פֿ... און דאַן געזאָגט.

— דעם דאָזיגען פֿאָרשלאַג דאַרף מ... אָננעהמען און אויך נישט אָפּוואַרפֿען, ... די דאָזיגע פֿערשוינען, וועלכע ווילען ריין... ביי דער דאָזיגער שׂרפֿה האַלטען אין אַ... קייט ביז מיר וועלען נישט זעהן בולט ... די גאַנצע געשיכטע וועט זיך ענטוויקלען ... וועלען מיר יוסען. לויט מיין מיינונג איז ... נישט פֿערהאַן פֿאַרוואָס מורא צו האָבען, ... נישט פֿערהאַן קיין שום בעווייזען געגע... מיר דאַרפֿען אָבער זוכען די בעווייזען פֿ... אונשולד, אויב אונז וועט זיך דאָס אי... דעמאָלט איז דער גאַנצער ענין ערלעדי... דוכט זיך, אַז דער נעכטיגער וויזיט ביי ... דעם הער פֿעליקס זאַוואַדזקי וועט אונז ... צונויף קומען, ער וועט אַליין נישט וויסען ... און ער וועט אונז צושטעלען די בעוויזען ... מיר דאַרפֿען. ס'איז נאָר די פֿראַגע ווע... איבערנעהמען ביי איהם די ידיעות, וו... דאַרפֿען האָבען.

(המשך קומט)

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

מיטוואך, 17
כ"ז
סיון תרצו

יוני.
3.13 זון-אויפגאנג
7.59 זון-אונטערגאנג

שטאט-ראט-וואלען אין לאדז

וועלען פארקומען דעם 4-טען אקטאבער

עטליכע ענדערונג אין דער וואהל-ארדינאציע

אין נעכטיגען „דזשענניק אוסטאווי“ איז פער־עפֿענטליכט געווארען א פֿעראָרדנונג וועגען די וואה־לען צו די שטאָט-פֿערוואַלטונגען. די נייע פֿער־אָרדנונג איז בנוגע דעם איינפֿיהרען ענדערונגען אין דער וואהל־אָרדינאציע אין 6 גרעסטע שטעט פֿון פּוילען, צווישען וועלכע עס געפֿינט זיך אויך די שטאט לאָדז, צווישען אנדערע זעהט די נייע פֿער־אָרדנונג פֿאַר די ענדערונגען, אַז די צייט פֿון אויס־שרייבען די וואהלען ביז צו די וואַהלען גופֿא איז פֿאר לאדי פֿערלענגערט געווארען פֿון 40 טעג אויף 90 טעג, אזוי אַז דער טערמין פֿון די וואהלען צום לאָדזער שטאט־ראט, וועלכע האָבען געזאָלט פֿאר־קומען דעם 9 סעפּטעמבער האָט געמוזט איבערגע־רוקט ווערען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט דערוויסען מיר זיך, אַז אין הסכם מיט דער נייער פֿעראָרדנונג און מיט'ן פֿערענדיגען זיך פֿון דער קאַדענץ פֿון דער צייט־ווייליגער לאָדזער שטאט-פֿערוואלטונג וועלען די וואַהלען אין לאָדז אויסגעשריבען ווערען דורך דעם ה' וואיעוואדע סוף יוני אדער אָנהויב יולי, די וואַהלען וועלען פֿאַרקומען זונטאג דעם 4. אקטאבער.

פֿון אנדערע וויכטיגע ענדערונגען אין דער וואַהל־אָרדינאציע פֿאר לאָדז איז כדאי צו דערמאָנען, אַז אַנשטאט 10 וואַהל-קרייזען ווי ס'איז געווען ביז איצט וועט לאָדז האָבען 12 וואהל-קרייזען, ס'וועט דעריבער אויך פֿערגרעסערט ווערען די צאָהל אבוואדען.

די וועדענדיג־אָפּטיילונגען ביי דער לאָדזער שטאט-פֿערוואלטונג איז שוין אין שייכות דער־מיט צוגעטרעטען צו מאכען די טעכנישע צוגרייטונ־גען צו די וואַהלען.

די שטרייק-בעוועגונג אין לאדז

ביי עיטינגאָנען שטרייקט מען נאָך.

(א) שוין זיבען צוויי וואכען דויערט אַן אָקופּאַ־ציע-שטרייק אין דער שפּינעריי פֿון דער פֿירמע „כ. עיטינגאָן“ (דאַוובאַרטשיקאָוו 39 און ראדוואנסקא 30. די פֿאבריק-מויערן פֿערנעהמען דאָרט אַן ערך 600 ארבייטער. די אונטערהאַנדלונגען ווי אויך די נעכטיגע קאָנפֿערענץ, האָבען צו קיין רע־זולטאט נישט געבראכט, מחמת דער פֿער'עקשנטער שטעלונג פֿון ביידע צדדים. דער שטרייק דויערט...

אָקופּאציע - שטרייק אין דער „וויעזש־באָוויאַנקאַ“.

(א) אין דער פֿירמע „וויעזשבאָוויאַנקא“ — (וויערזשבאָווא 18) איז אויסגעבראָכען אַן אָקופּאַ־ציע-שטרייק פֿון 180 ארבייטער.

די סיבה — געפּלאַנטע רעדוקציע.

צוליב דער זעלבער סיבה איז אויסגעבראָכען אַן אָקופּאַציע שטרייק אין

פֿרידלענדערס אפּרעטור

(אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 111).

דער ארבייטס - אינספּעקטאָר אינזש. האָפֿמאַן, האָט פֿעסטגעשטעלט א קאָנפֿערענץ אויף היינט.

אין דער פֿירמע וועוועער

(א) נאָך דער נעכטיגער קאָנפֿערענץ אין אר־בייטס - אינספּעקטאָראַט איז ליקווידירט געוואָרען דער אָקופּאַציע־שטרייק אין דער פֿירמע „וועוועער און רויל“ (קאַפּערניקא 38). און די 120 ארביי־טער זענען צוריק צוגעטראָטען צו דער ארבייט.

עקספּארט פֿון טעקסטיל סחורות אין מאי געשטיגען אויף 50 פראצ.

(אג) לויט ידיעות פֿון דער לאָדזער דעלעגאַטור פֿון מלוכה'שען עקספּארט אינסטיטוט איז פֿון לאָדזער טעקסטיל קרייז עקספּאָרטירט געווארען אין דער צייט פֿון 1־טען ביז'ן 31. מאי 361,987 קילא אין ווערט פֿון 2,713,875 זל. אין פֿערגלייך מיט'ן חודש אפּריל איז דער עקספּאַרט געשטיגען אויף 50 פּראָצענט. אין אַפּריל האָט דער ווערט פֿון דער עקספּאַרטירטער סחורה בעטראָפֿען 1,884,691 זל.

וואָס שייך די עקספּאַרט לענדער געהט אויפ'ן ערשטען אָרט ענגלאנד מיט 130,060 קילא אין ווערט פֿון 781,678 זל. אויפ'ן צווייטען אָרט האָ־לאנד 95,604 קילא אין ווערט פֿון 901,150 זל. און אויפ'ן דריטען אָרט דער דרום אפֿריקאנישער פֿער־באנד מיט 28,099 קילא אין ווערט פֿון 162,480 זלאָטעס.

ענדגילטיג געשלאָסען

די 5 אפּגעשטעלטע פּראָפעסיאָנעלע פֿעראיינען

(א) אין שייכות מיט די געשלאָסענע 5 פּראָ־פֿעסיאָנעלע פֿעראיינען וועגען וואָס מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָבען זיך די פֿערוואלטונגען פֿון די דאָזיגע פֿעראיינען געווענדעט צו דער אדמיניסטראטי־ווער מאכט מיט אַן אַפּעלאציע.

נעכטען איז ארויסגעטראגען געוואָרען א דע־ציזיע פֿון געריכט לויט וועלכער די קאָנפֿיסקאַטע פֿון די פֿעראיינס-דאָקומענטען און ווי אויך דאָס שליסען און ליקווידירען פֿון די פֿעראיינס-אָפּטיי־לונגען גופֿא איז בעשטעטיגט געוואָרען.

פֿערמשפּט דעם געוועז. לייטער

פֿון דער סטאַציע-גלאָוונע

(א) נעכטען איז דורכן היגען קרייזגעריכט א־רויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל איבער א־פֿונם געוועז. לייטער פֿון דער באהן־סטאַציע אין גלאָוונא, סטאַניסלאַוו קאָזלאָווסקי וועלכער איז אויף זיין אמט בעגאַנגען מיספּרויכען.

ער איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף אנ־ערהאַל־בען יאָהר טורמע און די שטראָף איז איהם אויפ'ן יסוד פֿון דער אמנעסטיע פֿערקלענערט געוואָרען ביז א יאָהר.

געטראָפֿען פֿון א דונער

(א) איבער דעם וולויטער קרייז איז געהערעכטען אדורך א שטורעם רעגען מיט שטארקע דונערען, וואָס האָט אין דער סביבה אנגעמאכט גרויסע שא־דענס.

אין דאָרף מיעזשיצע האָט א דונער אנגעמאכט א שרפה.

איינם פֿעלד פֿון רעמזעלבען דאָרף האָט א דונער דערהרגעט אויף ומקום דעם 47־יעהריגען פּויער אנטאָני סטעמפּיען.

„מארמעלאדע“

(א) דאָס שטאָראָסטע-געריכט האָט נעכטען פֿער־משפּט א געוויסען שמעון עקשטיין (זגערזשער 53) אויף צו בעצאָהלען 50 זלאָטעס שטראָף, אדער צו זיצען 10 טעג אין ארעסט פֿאר'ן נישט־רעגולירען אויס ארבייטען מארמעלאדע פֿון פּרוכטען.

די דאָזיגע מארמעלאדע זאָל זיין געוועזען פֿער־מענטירט און צוגעפֿארבט מיט אַנילין.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנע 15, טעל. 149-07
ספּעציעל־ארצט פֿאר מאגען - שוועכע-בע האַנדלונג און טעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאג פֿון 9—1 פֿארמיטאג
פֿאר אונבעמיטעלטע — לעמשיגטע-פּרייזען

מארגען
ציהונג — ווער עס בעזיצט נאָך נישט קיין לאָס, זאָל זיך איילען צו קויפֿען
נ. יאַטקאָ
פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
נאָוואָמיעסקא 1

אויסגעמיטען דעם שטרייק אין דער גאזאווניע

(א) כידוע, דויערט אין דער גאזאָווניע שוין פֿון א לענגערער צייט א סכסוך וועגען דער אורלויב־פֿראגע און וועגען דער ארבייטס-צייט. אין שייכות מיט דעם ענין איז שוין אפֿילו פּראָקלאמירט גע־וואָרען א פּראָטעסט-שטרייק, און עס האָט געדראָהט מיט א שטרייק בכלל.

נעכטען, ביי דער דריטער קאָנפֿערענץ מיט'ן אנטייל פֿונ'ם וויצע־פּרעזידענט גאָדלעווסקי און דעם דיר. גונדלאך, איז בעשלאָסען געוואָרען צו בע־שטימען א ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס זאָל די אַלע שטרייט-ענינים אויסגלייכען, און בזה האופֿן קאָן מען שוין האלטען דעם סכסוך פֿאר ליקווידירט, און דעם שטרייק — פֿאר אויסגעמיטען.

שטילע דעמאָנסטראציע פֿון ארבייטסלאָזע

א גרעסערע גרופּע ארבייטסלאָזע איז נעכטען גע־קומען אין ארבייטס פֿערמיטלונגס ביוראָ פֿון אר־בייטס-פֿאָנד אויף מאָניושקי גאס וועגען ארבייט. ווען מ'האָט זיי געענטפֿערט אַז קיין ארבייט איז נישטאָ פֿאראן, האָבען זיי געפּרובט אויסצופֿירען א דעמאָנ־סטראציע און צוגעהן צום מאגיסטראט און צו דער וואָיעוואָדשאַפֿט.

די פּאָליציי האָט אָבער נישט דערלאָזען, אַז די ארבייטער זאָלען זיך גרופּירען און דעריבער זענען די ארבייטסלאָזע צו צוויי מארשירט אויפֿן טראָטואר דורך דער פּעטריקאָווער גאס ביז צום מא־גיסטראט.

פֿון דאָרט האָבען די דעמאָנסטראַנטען געוואָלט צוגעהן צו דער וואָיעוואָדשאַפֿט, אָבער די פּאָליציי האָט דערצו נישט דערלאָזען און די דעמאָנסטראַנטען צוטריבען.

גרויסע גנבים-באנדע

אין נעכטען פֿערמשפּט געוואָרען דורכ'ן קרייז-געריכט

(א) נעכטען איז א גנבים-באנדע אין בעשטאנד פֿון 12 פּערזאָן געמשפּט געוואָרען דורכ'ן קרייז-גע־ריכט פֿאר'ן בעגנבע'נען אין די באכט פֿונם 3. פֿעברואַר ה. י. די מאגאַזינען פֿון דער פֿירמע „פּ. עש (אל. קאָשטשושקי 39) אויף 19 טויזענד זלאָטעס.

עס זענען פֿערמשפּט געוואָרען: סטאַניסלאַוו אקיאסק — אויף 4 יאהר, סטעפֿאַן הייריס — 3½ יאהר; סטעפֿאַן פּאַטשיקאַץ — 2 יאהר.

די איבעריגע בעשולדיגטע האָבען יעדער בע־זונדער בעקומען צוגעמשפּט פֿון 6 חדשים ביז אנ־דערטהאלבען יאהר.

טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי“ צעגעלניאַנא 27.
געז. „קולטור-ליגע“ זאַכאָדניאַ 68.
היינט, מיטוואָך, דעם 17-טען יוני 9 אָוונט
איין איינציגע הנחה-פֿארשטעלונג פֿון
„אראַראַט“
אין זיין נייעסטען פּראָגראַם א. נ.
„משה קאַפּויער“
בילעטען פֿון 54 גר. ביז 1.70 זל. צו בעקומען אין קאַסע פֿון טעאטער.

קיין ארץ־ישראל
גרופּענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פּרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פּינקטליכע בעהאַנדלונג.
ים-אויספֿלוגן לאָנדאָן-אמסטערדאם
דעם 7/7–16/7 פֿון 210 זל.
„פּיאָרדי—נאָרוועגיע“
דעם 19/7–30/7 פֿון 330 זל.
אויסלענדישע הנחה-און קורצייט-פּעסער.
פֿאַרשטעהערשאַפֿט פֿון „אינטוריסט“
אויספֿלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פֿון רוסלאנד קיין פּוילען.
אינפֿאָרמאַציעס ערטיילט
דאָס יודישע רייזע-ביוראָ
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פֿאַר 1915

היינט מיטוואָך דעם 17-טען יוני פֿאַר דער ... 1 די יאָהרגענג 1915 ווי אויך 1914 און 1913 ... „בע“ וואָס וואוינען אויפֿן שטח פֿון די קאָמי־... סאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11, וועלכע האָבען זיך ... א געוויסער סיבה ביז היינט נאָך נישט צוגע־... שטעלט.

פֿאַר דער פּאָבאָר־קאָמיסיע נומ. 2 — פֿרייוויליגע ... פֿון יאָהר 1916, 1917 און 1918 פֿון 1, 4, 6, 7, 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַטען.

מארגען דאָנערשטאָג פֿאַר דער פּאָבאָר־קאָמי־סיע נומער 1 — פֿרייוויליגע פֿון יאָהר 1916, 1917 און 1918, וואָס וואוינען אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַטען, פֿאַר דער קאָמיסיע נומ. 2 — פֿאַ־... פֿון יאָהר 1915 און עלטערע צוגעשיקטע ... אנדערע פּאָוויאַטען פֿון 1, 4, 6, 7, 10, 12 און 14-טען קאָמיסאַריאַטען. אויך די יאָהר־... פֿון 1886 ביז 1912, וועלכע האָבען ביז ... נישט דערפֿילט זייערע מיליטער-פֿליכטען.

צום „ים-יום-טוב“

דער היי־יאָהריגער „ים־יום־טוב“ וועט פֿאָרקו־... אונטערן הויכען פּראָטעקטאַראַט פֿונם מלוכה־... פּרעזידענט, וועלכער האָט צוגעזאָגט פּערזענליך אָנ־... טיילצונעהמען אין די פֿייערונגען.

גלייכצייטיג האָבען איבערגענומען די פֿליכטען ... מיטגלידער פֿונם עהרען - פּרעזידיום אינם קאָמי־... פֿונם „ים־יום־טוב“: דער גענעראַל־אינספּעקטאָר ... פֿון די בעוואָפֿנעטע קרעפֿטען, גענ. עדוואַרד רידז־שמיגלי, פּרעמיער גענ. סלאַוואָי־סקלאַדקאָווסקי, פּרי־... פֿון פּוילען קאַרדינאַל הלאָנד און דער מיני. זיגמונט קאָשטשאַלקאָווסקי.

דעם פֿאָרזיץ פֿונם הויפּט־אויספֿיהר קאָמיטעט ... איבערגענומען די פֿרוי מאַרשאַל אַלעקסאַנדראַ פּילסודסקאַ.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאָג דיזשורירען: ... קאַהאַנע (לימאַנאָווסקיעגאָ 80); טראָוקאָווסקי ... וישעווינער 56); קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקא 15); ... רויזענבלום (שרודמיעסקא 21); פּאַרטאַשעווסקי ... פּעטריקאָווער 95); טשינסקי (ראָקאָטשינסקי 53); ... וואַרטשינסקי (קאָנטנא 54); שיניעצקא זשגאָור־... (59).

פֿערמשפּט א „ספּעציאַליסט“

(א) דאָס שטאָראָסטישע געריכט האָט נעכטען פֿער־משפּט דעם 29־יאָהריגען אַנטאָני געלערט אויף א ... יאָהר טורמע פֿאַר די „ריכטיגע“ גילדענע ריגען ... פֿון בריליאַנטער..

א מבולאַטאָריום
ביים פֿעראיין „לינת משמורים“
פּילסודסקעגאָ 21, טעל. 242-55
איז טעטיג פֿון 10 פֿריה ביז 4 נאָכמיטאָג.
עס נעמען אָן
דאָקטוירים פֿון אַלע ספּעציאַליטעטען,
... אויך וויזיטען אין דער שטאָט. ס'ווערט
... געמאַכט אַלע זעמטליכע אַנאַליזען.
... רענטגענאָסקאָפּישער קאַבינעט איז טעטיג א גאַנ־
צען טאָג. די פֿערוואַלטונג.

נאכט-פּאגאטאוויע
„לינת הצדק"
??????????

משה קוסעוויצקי
קומט פאר
זונטאג, דעם 21 ד. ח.

טיילט מיט, אז די גארטען-פערוויילונג וואו ס'טרעט אויף דער בעריטמטער אבערקאנטאר

פּראָפּאַגאַנדע אַרום דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס

אין לאָדז און דער וואָיעוואָדזטווע

זי מען טיילט אונז מיט פון ביורא פון יודי־שען וועלט קאנגרעס, קומט פאָר אין לאָדז א ראיא קאנפערענץ פון דער גאנצער לאָדזער וואָיעוואָד־טווע ענדגילטיג דעם 5. ליפּיעץ ד. י. פון די ידיעות וועלכע קומען אָן אין ביורא איז צו זעהען אז אי דער פּראָווינץ האָט דער געדאַנק פון א יודישע וועלט קאנגרעס ארויסגערופען א גרויסע פּער־אינטערעסירונג, טאָג טעגליך ווערען געשאַפען קא־מיטעטען און עס קומען צו נייע גרופּען צו דער אָרגאניזירונגס ארבייט. עס איז צו האפען אז די לאָדזער ראיאן קאָנפערענץ וועט פעריזאַנדעלט יוע־רען אין אַ גרויסע מאניפעסטאציע פאר'ן געדאַנק פון יודישען וועלט קאנגרעס.

טאָמאַשאָוו מאַז.

מיט דער עבטייליגונג פון דעם דעלעגירטען פון דער לאָדזער עקזעקוטיווע ה' גרשון ליכטענשטיין איז מאנטאג אווענד אין זאל פון דער יודישער קהלה פאָרגעקומען א פערזאמלונג געווידמעט דעם יודישען וועלט קאנגרעס. עס האָבען גענאָמען ווייער אנשלוס אין קאָמיטעט פאָלגענדע פּאַרטייען און אַרגאניזאציעס; קהלה, מזרחי, ציוניסטישע ארג. פועלי ציון, התאחדות, יודענשטאט, וויזא, סוחרים, קליינהענדלער, און האנדווערקער. דער טאמאַשאָווער רב ה' בראט עפענט די זיצונג און נאכדעם ווי ה' ליכטענשטיין רעפערירט יועגען די עילען און אויפגאבען פון וועלט קאָנגרעס און יוע־גען די פאָרבערייטונגס ארבייט אַרום די וואַהלען צום וועלט קאנגרעס אין פוילען ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע אין וועלכען עס בעטייליגען זיך די ה"ה: שפּס, אש, קנעכט, פּיזיצקי א. אַ. עס איז אויס־געוועהלט געוואָרען א קאָמיטעט אין יועלכען עס ענען אריין די ה"ה: הרב בראט, פּ"נס שפּס, לאוו־יק זילבער, פּרנס אש, קנעכט, פּיזיצקי, ראזענ־צוויג, שטעטער, און פרוי שפּיעוואַק.

זד. וואָליאַ.

אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר לעמבערג איז פאָר־געקומען א זיצונג געווידמעט דעם יודישען וועלט קאנגרעס נאָך די איינלייטונגס רעדע פון פאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען א פּריזידיום פאר'ן יודישען וועלט קאנגרעס אין פאָלגענדען צוזא־מענשטעל פּרעזעס ד"ר לעמבערג (ציוניסט. ארג.) וויצע פּרעזעסען ש. יאנקלעוויטש (סוחרים), ח. מאשקאוויטש (פועלי ציון), סעקר. ש. רובינשטיין (מזרחי), קאסיר מ. דאָבזינסקי פּרעזעס פון דער קאָאָפּעראטיווער באנק.

דער קאָמיטעט איז צוגעטרעטען צו א פּראפּאַ־גאנדע אַרבייט אין די אַרומיגע שטעטלעך.

דאס גליק רופט אייך!

וואַרט נישט אויף מאָרגען, נור אייַלט נאָך הייַנט

צו קויפען אַ לאָס אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

I. H. Littman

לאָדז, פּיעטריקאָווער 32, טעל. 72-144 און 69-244

דורך אונז קענט איהר געווינען

1.000.000 זל.

(א מיליאָן)

אכטונג ה"ה שפּילער! אָט גיבען מיר אייך איבער אַ ליסטע פון די געווינסען, וואָס רעדען פאַר זיך און דאָס וועט אייך איבערצייגען, צו קויפען זאָלט איהר אַ לאָס ביי אונז:

אויסצוג פון די לעצטע געווינסען פון אונזערע גליקליכע לאָסען:

300.000 זל. אויף נומער	42630	300.000 זל. אויף נומער	26014
50.000 " " "	144482	50.000 " " "	101750
15.000 " " "	182813	15.000 " " "	95652
15.000 " " "	36938	15.000 " " "	138923
10.000 " " "	25227	10.000 " " "	74729
10.000 " " "	5685	10.000 " " "	74736
10.000 " " "	25230	10.000 " " "	74742
10.000 " " "	26004	10.000 " " "	113580
10.000 " " "	60939	10.000 " " "	136222
0 000 " " "	42615	10.000 " " "	12087

און אַ סך, אַ סך אנדערע צו 2.000, 3.000, 5,000 א. ז. וו.

די ציהונג פון דער 1-טער קלאס 36-טער מלוכה-לאָטעריע קומט שוין פאר מאָרגען, דעם 18-טען ד. ח. כל הקודם זכה!

גענעראל-רעמאָנט פון די הייזער אין לאָדז

פּילסודסקיעגא גאס (וואָכאָדניע) ווערט אויסגעמאָלט אין איין קאָליר

(א) די בוי-מאכט האָט לעצטענס אונטערגענו מען א שטארקע אקציע צו אדורכפיהרען אין לאָדז א רעמאָנט פון די הייזער.

עס האנדעלט זיך דאָ נישט אזוי וועגען דעם ע:טעטישען אויסזעהען זייערען, ווי וועגען דעם, אז די הייזער אין לאָדז, וואָס האלטען זיך אין איין פיילען און קרישלען, ווי נאָך עפּעס א שווערער קרענק — בעדראָהען דעם געזונד און לעבען פון די בעפעלקערונג.

עס ווערען דעריבער ארויסגעגעבען שטרענגע פאָראָרדנונגען אין בעשטימטע קורצע טערמינען א־דורכצופיהרען דעם רעמאָנט אין בעזונדערע הייזער.

לויט ווי מ'אינפאָרמירט אונז, ווערען איצט רעמאָנטירט 400 הייזער.

ספּעציעלע אויפמערקזאמקייט ווערט געלעגט אויף די פּילסודסקיעגא גאס, וואס געפינט זיך אַ קלעגליכען צושטאַנד, און וואָס וועט איצט מוזען גאַנץ אויסרעמאָנטירט ווערען און אויסגעמאָלט אייג־הייטליך — אין אַ שטאָל-קאָליר.

ראטעווענדיג א טרינקענדיגען

איז ער אליין דערטרונקען געוואָרען

(א) דער 11-יאָהריגער יודעל נאטאן, א זוהן פון א שיעראדזער יודישען סוחר, האָט זיך עהערנעכטען מיט נאָך יונגלעך געבאָדען אין דער ווארטע — און געהוויבען צו טרינקען.

אויפן ברעג טייך איז פונקט געזעסען דער לעהרער פון דער יודישער פאָלקס-שול אין שיעראדז, האמאן קולמאטיצקי.

ער האט דערזעהען האָס יונגעל טרינקט זיך — האָט ער נישט לאנג געטראכט און איז אריינגעשפּרונגען אין וואסער, בכדי איהם צו ראטעווען.

ער איז אָבער אויך אונטערגעגאנגען געוואָרען פון דעם האסטיגען וואסער-שטראָם און איז דערטרונקען געוואָרען...

דעם יונגעל, יודעל נאטאן האָט אין לעצטען מאָמענט אַרויסגעצויגען פון וואסער פאר די האָר, דער 14-יאָהריגער פאסטוכעל מאריאן יאַוואָרסקי. און עס האָט לאנג געדויערט ביז מ'האָט איהם אפּגעמינטערט.

דעם דערטרונקענעם לעהרער האָט מען ערשט אין א שעה שפּעטער ארויסגעצויגען פון טייך אַ טויטען.

זעלבסטמאָרדען

(א) מחמת ענטוישונג אין ליבע, האָט זיך אין דער שטוב פון איהר עלטערן געסמ'ט די 22-יאָהריגע יאַנינא קראטשינסקא. (וויאַטקאָווא 34). פּאגאטאָוויע האָט זי אין א שווערען צושטאנד אָפּ געפיהרט אין שפּיטאָל.

* * *

(א) צוליב ארומקריטערייען אין דער משפּחה האָט זיך אויף קילינסקיעגאָ 35 געסמט א געוויסע עווא אדראמיאק. פּאגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין ראדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

פאַר הונגער

(א) אויף דער זשגאָווער גאס איז פאר הונגער און אויסשעפּונג אוועקגעפאלען די 71-יעהריגע וויקטאָריא טשאמא (קילינסקיעגאָ 252).

פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין זאָפּאדער שפּיטאָל.

איבערגעפאָהרען

(א) אויף דער זשגאָווער גאס איז איבערגע־פאָהרען געוואָרען די 52-יאָהריגע רבקה אלעקסאנד־ראָוויטש (פון נאָוואָ-זאַרזשעווסקאַ 7). פּאגאטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

אונטערגעוואָרפען

(א) אויף זאוואדזקא 11, אין לאָקאַל פון דער אָפּטיילונג פאר געזעלשאַפטליכער שוץ, האָט מען איבערגעלאָזט אַנ'איינ־יאָהריג קינד — א יונגעלע.

דאָס קינד איז אריבערגעשיקט געוואָרען אין דערציהונגס-הויז.

גוט מאָרגען

ס'קאצער קומט!..

ווייסט איהר, רבותי, ווער ס'קומט הייַנט קיין לאָדז? איהר ווייסט נישט? אַ גאַסט. גאָר אַ ... גאַסט. אַנ'אָנגעלעגטער גאַסט — דער ... מיניסטער! דער האַנדעלס-מיניסטער בכבודו ובעצמו.

נו, וועט הייַנט טאַקי זיין ליהודים אין שטאָט ... ס'וועלען זיך שיטען דעלעגאַציעס און דעלעגאַ... פון דער האַנדעלס-קאַמער, גרויס-אינדוסטריע פערבאַנד. מ'וועט דעם מיניסטער איבערגעבען מעמאָריאַלען, מ'וועט האַלטען בעגריסונגען, ... ס'וועלען אָפּגעהאַלטען ווערען קאָנפערענצען, ... רעדען וועגען דער לאַגע אין האַנדעל א. אַז. ...

אַ לאָדזער קליינהענדלער האָט דערויף ... מערקט:

— ווען דער מיניסטער וויל מיך פאָר... וואָלט ער פערשפּאָרט די אַלע מעשיות. ער ... נישט געדאַרפט אָננעמען קיין מעמאָריאַלען, ... אָפּהאַלטען קיין קאָנפערענצען, נישט מיט דער ... דעלס-קאַמער, נישט מיט אינדוסטריעלער. ... וויל זיך דער מיניסטער בעקענען מיט'ן ... האַנדעל אין לאָדז, דאַרף ער טון איין זאַך: ... זעצען זיך אויף זיין אויטאָ, און אָפּשטעלען ... זיטען. און ווייסט איהר וואו? טאָ הערט-זשע: ...

אין דער אינטעליגענטען־קוך פון „נותן ... וואו די געוועזענע לאָדזער מאַגנאַטען „לאָזען ... וואָוילגיין", ביי... אַ טעלער יושקע, און ... יאָגען זיך נאָך... אַ קאַרטאָפעל.

פון דער אינטעליגענטען־קוך, וואָלט איך ... מיניסטער צוגעפיהרט צום „מושב זקנים", ... געוועזענע לאָדזער מאַנופאַקטוריסטען „מאַכ... לעבען" און טון נישט די האַנד אין קאַלטען וואַ...

פון „מושב זקנים" וואָלט איך דעם מיני... אין אָווענד פערבעטען צו בעזוכען דעם אַל... טישען סקווער, וואו עקסמיטירטע „וואוילטע... ליגען אויסגעצויגען ווי די גראַפען אויף ד... און שעפּען לופט אויף שוויצשע פּאָזיצ...

ווען דער מיניסטער וואָלט געוואָלט, ... איך איהם נאָך געוויזען אינטערעסאַנטע זאַכ... דער מיניסטער וואָלט מיך געפאָלגט, ... נישט געדאַרפט הערען די האַנדעלס-קאַמע... די האַנדווערקער־קאַמער, נישט אָננעהמען ... מעמאָריאַלען, נישט קיין קאָנפערענצען, ניש... דעלעגאַציעס — ווען דער מיניסטער וואָ... מיך געפאָלגט!..

אַב—...

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון יודישע קריגס-אינוואליד... פערבאנד

זונטאָג איז פאָרגעקומען אין זאל זאכאַ... די יעהרליכע גענעראל פערזאמלונג פון לאָ... דישען קריגס-אינוואלידען פערבאנד אונטע... זיץ פון י. גרינשפּאן. דעם טעטיגקייטס בעריכ... פערהאַנדלונגען יאָהר האָט אָפּגעגעבען ... הענגעלטרויב. פון וועלכען ס'איז געוועזען צ... אז די ארבייט וועלכע האָט אין די ערשטע ... אנטעטראָפען אויף גרויסע שוועריגקייטען ... טענס נאָרמירט געוואָרען. די פערזאַמלונג ... שטאנען אויף דער וואך אום צו לינדערען ... דען פאל דעם גורל פון איהרע מיטגלידער.

נאָך א אויספיהרליכע דיסקוסיע און אויס... די פערזאַמלונג אַבסאָלוטאָריום איי... ווארען א נייע פערוואלטונג: א. הענגעלטרויב... יעס, מ. ווינשטאָק — וויצעפּרעזעס, י. גריש... קאסירער, ל. ראזענפעלד — סעקרעטאר. אב... געגבוים, ט. אייזען, ח. פּיעקארסקי, י. ווי... א. מאנשיין און ז. איטזשעלשטיין.

רעוויזיאָנס קאָמיסיע: ד. לייזעראָוו... ראָזענבערג, ח. קאַליטסקי.

דאס נייע בוך

זי שפּילט וויי...

פּיעסע אין 3 אַקטען, 4 בילד...
— פון —
ח. י. בזשוסטאווסק...
צו בעקומען אין דער אדמיניס...
פון „נייעם פאלקסבלא...
פּיעטריקאָווער 21.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

הייַנט אָנהויב 12 אַ זייגער בייטאָג

הייַנט פּרעכטיג מייסטערווערק פון ERNEST LUBICZ

„רעצטע וואך"

אין דער הויפּט-ראָלע:
GARY GRANT

דאָס געהיימניש פון אַ בריטישער עקספּע־דיציע אין אפריקע.

דער פילם איז גרעסער ווי „BENGALI".

ווילקער שוהל
זאכאדניא 56.

שבת ר"ח, דעם 20 ד. ח. וועט דאַווענען דער אבערקאנטאר, קעניג פון די חזנים, ה'

גרשון סיראָטא

מיט'ן אַנטייל פון בעקאנטען כאָר פון דער ווילקער שוהל אונטער דער ליַיטונג פון דיריגענט און קאָמפּאָז. לייב סאָקאָלאָווסקי. בילעטען אין ווילקער שוהל יעדען טאָג פון 6־...

ווילקער שו...
זאכאדניא 56.

לעצטע ווארנונג פאר קאוואלסקי'ן
ר האט נעכטן געגעבן דער פארזיצער

פון אויטא האט מען געשאסען

(המשך פון דער 1-טער זייט)

דער עדות מלכה שטרויסמאן איז א טאכטער פשיטיקער פעלדשער. בעת דעם אנהויב פון געשעהענישען איז זי געשטאנען אויף דער על פון זיין הויז, זי האט געזעהען ווי מען איז פאלען פעלדבערג'ן און ער האט בעקומען א פ מיט אן אייזען איבער'ן קאפ. פעלדבערג איז לאפען. דאן האט זי געזעהען אדורכפאהרען

לאסט-אויטא, פון וועלכען מ'האט אפגעגעבן 3 שאסען

אש פון המון איז געגאנגען דער אנגעקלאגטער לעווסקי אין א לעדערנער קורטקע און האט מאכט אויסגעשריען:

„היינט וועלען מיר דערהרגענען אלע יודען".

פארזיצער: צי האט איהר געהערט שיסען?

עדות: יא, און כ'האב געזעהען דריי רויכלעך.

פארזיצער: צי האט עפעס פעלדבערג געהאט ן האנד?

עדות: ער איז ארויסגעלאפען, ווען מ'האט שלאגען זיין זוהן. אין האנד האט ער גארנישט האלטען.

פארזיצער: צי זענען אויף דעם אויטא, וואס הר האט געזעהען געווען חזירים?

עדות: איך האב נישט געזעהען.

ריכטער פלעוואקא: אויף וועלכען ארט האט הר געזעהען דעם אויטא?

עדות: ער איז געפאהרען צו דער ריכטונג פון ווארשעווער גאס.

ענדעקישער אדוו. פאזאזסקי: אפשר איז דער ין געווען פון א פאפיראס?

עדות: ניין.

פאזאווסקי: אפשר פון אן'אויטא?

עדות: ניין.

קאוואלסקי און דער תלמוד

דער עדות ראובן מיקוש זאגט אויך גזען, ווי ט געשאסען פון א פארבייפאהרענדען אויטא.

קאוואלסקי: צי געהט איהר דאוונען אין שוהל?

עדות: יא.

קאוואלסקי: **צי קענט איהר תלמוד?**

דער פארזיצער דערלאזט נישט די דאזיגע נע און זאגט, אז אין זיין לעצטער רעדע וועט קענען זאגען וואס ער וויל. איצט זענען אבער דאזיגע פראגען נישט ערלויבט.

קאוואלסקי: מיט מיינע פראגען וויל איך בע ן, אז דער עדות אלס רעליגיעזער יוד לערנט מוד, וועלכער ערלויבט יודען צו זאגען ליגען ין געריכט.

אדוו. קריגער: איך פראטעסטיר געגען די בעליי טיגען פון אדוו. קאוואלסקי און בעט דעם פאר ער איהם צו רופען צו ארדנונג.

פארזיצער: פראטאקאליר'ען קען איך פער הנען, אבער רופען צו ארדנונג איז מיין זאך. דאן ווענדט זיך דער פארזיצער צו אדוו. קא לסקי און זאגט: איך מאך אייך אויפמערקזאם,

אז דא איז נישט קיין פראגע פון רעליגיע, אט האט מען נעכטען אן'עדות פון רוי-מיש-קאטוילישען גלויבען איבערגעגע-בען צו דער פראקוראטור אונטערן חשד פון פאלש עדות זאגען.

אדוו. קריגער: איך בעט פראטאקאליר'ען, אז דער אדוו. קאוואלסקי איז נישט גערופען געווארען צו ארדנונג.

פארזיצער: דאס וועט פראטאקאלירט ווערען, אבער איך בעט אייך זיך נישט מישען אין מיינע געשעפטען.

אין דעם מאמענט שטעהט אויף אדוו. מאר-גאליס און ערקלערט, אז ער זאגט זיך אפ פון די ווייטערדיגע פערטיידיגונגס-עדות. ווייטער זאגט אדוו. מארגאליס:

ס'קען זיין, אז קאוואלסקי קען תלמוד, אבער איך שטעל פעסט, אז ער קען נישט דעם שטראף - קאדעקס

וואלט ער איהם געקענט, וואלט ער אזעלכע פרא-גען נישט געשטעלט.

היינט און מארגען

קענסטו נאך בעקומען א לאס צו דער I-טער קלאס

אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

KAFTAL

Łódź, Piotrkowska 54.

וואס ערקלערט דער ראדאמער סטאראסטע

ס'ווערט דאן אויסגעהערט אלס עדות דער ראדאמער סטאראסטע פאדנעקוט. ער זאגט: נאך די אדזשיוואלער געשעהענישען איז די אויפרעגונג שטארק געוואקסען. דעם 4 מערץ איז געווען ביי מיר א יודישע דעלעגאציע, וועלכע האט זיך בע-קלאגט אויף דעם טערארר און באיקאט און האט געהאלטען, אז מ'דארף בעוויטיגען עטליכע פער-זאן פון פשיטיק.

פארזיצער: צי האבען די יודען אזוי מורא געהאט פאר'ן באיקאט?

עדות: א טייל האט מורא געהאט פאר'ן באי-קאט און א טייל פאר'ן לעבען.

פראקוראר: צי האט איהר נאך די געשעהעני-שען פון 9 מערץ אנגעקוקט די יודישע חורבות אין פשיטיק?

עדות: יא, איך האב דאס אלץ אנגעקוקט. **די יודישע חורבות זענען געווען גרויסע.**

פראקוראר: וואס פאר א שטימונג האט גע-הערשט אין פשיטיק?

עדות: די שטימונג איז געווען א געררייצטע. די יודען זענען געווען אגרעסיוער, די קריסטען רוהיגער.

פראקוראר: אין וואס האט זיך אויסגעדריקט די אגרעסיווקייט פון די יודען?

עדות: די יודען האבען געהאלטען, אז די מאכט האט נישט געניגענד ערפיהלט איהר פליכט.

אויף די ווייטערדיגע פראגען פון פראקוראר ערקלערט דער סטאראסטא, אז די מאטעריעלע היזיקות פון די יודען נאך די געשעהענישען פון 9 מערץ זענען געווען זעהר בעדייטענד. אין אויגוסט האט מען געהייסען אויסלעשען די פייערען אין פשיטיק, כדי אויסצומיידען ווייטערדיגע געשעהעני-שען. נאך דעם 9 מערץ זענען געווען ביי איהם 2 דעלעגאציעס: א יודישע און פוילישע.

די פוילישע דעלעגאציע האט זיך בע-קלאגט אויף די דראהונגען מצד די יודען און די יודישע אויף די דראהונגען מצד די פאלאקען.

יעצטענס האט זיך די לאגע פערבעסערט. ביים סטאראסטא איז אפילו שוין געווען א בשותפות'-דיגע דעלעגאציע פון יודען און פאלאקען וועגען צוריק ערלויבען די ירידים.

קאוואלסקי: צי האט איהר געהאלטען פאר נישט געלונגען דעם פרוב איינצוארדענען בעזונדערע ירידים פאר פאלאקען און בעזונדערע פאר יודען?

דער פארזיצער דערלאזט נישט די פראגע.

אדוו. גאיעוויטש: ווי איז די לאגע פון די פויערים נעבען פשיטיק?

עדות: אין אלגעמיין איז די לאגע א שלעכטע. א ביסעל ווייטער פון פשיטיק לעבען די פויערים אין בעסערע בעדינגונגען.

גאיעוויטש: צי מיינט איהר, אז מ'קען שוין ערלויבען בשותפות'דיגע ירידים, ווייל די לאזונג פון „סוואי דא סוועגא" איז אפגעשאפט געווארען.

עדות: מיך געהט דער לאזונג פון „סוואי דא סוועגא" גארנישט אן. איך דארף נאר, אז ס'זאלען נישט זיין קיין צוואמטורעס.

פראקוראר: צי איז פאר'ן 9 מערץ בעשטימט געווארען א ספעציעלע שוץ פאר פשיטיק?

עדות: יא.

קאוואלסקי: ווען האט זיך אנגעהויבען די יודישע קריכעריי צו אייך?

דער פארזיצער דערלאזט נישט די דאזיגע פראגע.

ריכטער פלעוואקא: מיט וואס האט די יודישע דעלעגאציע בעגרינדעט דעם פארשלאג צו בעזייטי-גען עטליכע מענשען פון פשיטיק.

עדות: זיי האבען ערקלערט, אז דאס זענען די אנפיהרער פון דער באיקאט - אקציע.

ענדעקישער פאדשעטצקי: צי זענען ארויסגעגעבען גע-וואהרען בעזונדערע פעראָרדנונגען בנוגע דעם באי-קאט?

עדות: איך האב ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז ס'מוז זיין רוהע און ארדנונג.

גאיעוויטש: צי מיינט איהר נישט, אז די יודישע דעלעגאציעס זענען בכיון צו אייך געגאנגען פאר דעם 9 מערץ, ווייל זיי האבען זיך שוין פריהער צו-געגרייט צו די געשעהענישען.

דא קומט צו א שארפען אינצידענט.

דער פארזיצער בעזייטיגט די דאזיגע פראגע.

כ'ווערט אויך בעזייטיגט די פראגע וועגען דעם **צי די פעראָרדנונג וועגען אפשטעלען די בעזונדערע ירידים זענען ארויסגעגעבן געווארען דורך דער סטאראסטא אליין אדער זי איז געקומען פון „אויבען".**

גאיעוויטש: צי זענען די בעזונדערע ירידים געווען לטובת די יודען אדער לטובת די פאלאקען?

דער פארזיצער קלינגט און לאזט איהם ווייטער נישט רעדען. גאיעוויטש רעדט אבער ווייטער וועגען די בעזונדערע ירידים. דער פארזיצער נעמט צו ביי דעם ענדעקישען אדוואקאט דאס ווארט. דאן הויבט אבער אן צו שעטלען די זעלבע פראגען דער ענדעק ניעבודעק, אויך ביי איהם ווערט צוגענומען דאס ווארט.

אדוו. עטינגער: צי האט איהר געהאט ידיעות וועגען דעם, אז בעת דעם פיהרען די באיקאטאגי-טאציע האט מען אויך אנגעווענדעט טערארר?

סטאראסטא: איך האב געהאט אזעלכע ידיעות, אין איניגע פאלען איז אנגעווענדעט געווארען טערארר.

נאכדעם ווי די ענדעקישע אדוואקאטען ווילען בעווייזען, אז די יודישע דעלעגאציעס האבען גע-רעדט מיט'ן סטאראסטא וועגען אלגעמיינע יודישע ענינים, פרעגט אדוו. עטינגער:

— וואס וואלט איהר געטון, ווען ס'זאל צו אייך קומען א יודישע דעלעגאציע און זאל מיט אייך רע-דען וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען?

סטאראסטא: **דאס איז א פראגע פאר** מיניסטעריום, איך קען נאר רעדען פריוואט וועגען דעם ביי א גלעזעל טיי.

אדוו. עטינגער: צי איז דער אנגעווענדעטער טערארר געווען א געוועהנליכער אדער אזעלכער ווי בעת דער פראנצויזישער רעוואלוציע.

דער פארזיצער רייסט איבער און זאגט: צווישען דעם טערארר אין פשיטיק און בעת דער פראנצויזי-שער רעוואלוציע איז א אונטערשיד ווי צווישען פשיטיק און פאריז.

ריכטער פלעוואקא: צי איז נישט אמאל געווען א קאמוניסטישע אגיטאציע צו די געשעהענישען אין פשיטיק.

עדות: איך האב בעמערקט א קאמוניסט, וועל-כער האט געמאכט פערשידענע אויסרופען שוין נאך די געשעהענישען פון 9 מערץ.

קאוואלסקי: צי ווייסט איהר נישט וועגען קיין קאמוניסטישע פראקלאמאציעס אין פשיטיק, אין וועל-כע ס'האט זיך געפונען די לאזונג **„נידער מיט דעם אנטיסעמיטיזם"** און צי ווייסט איהר נישט, ז די יודען זענען די אנפיהרער פון דער קא-מוניסטישער בעוועגונג.

פארזיצער: וועגען אזעלכע זאכען קען מען שרייבען און רעדען אויף פערזאמלונגען, אבער נישט דא אין געריכט, איך מאך אויפמערקזאם, אז איהר טוט אלץ צו להכעיס מיינע פעראָרדנונגען, איך רוף צו ארדנונג, און ווארען צום לעצטען מאל, אז איך וועל ארויסציהען דערפון די נויטיגע האנסעקווענצען.

נאך א לענגערער הפסקה, בעת וועלכער ס'איז פארגעקומען א בעראטונג פון געריכט, האט דער פאר-זיצער ערקלערט, אז דאס געריכט האט אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען ארויסרופען אלס עדות דעם געוו. וויצע-סטאראסטא אין ראדאם שיצער **און אויך אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען אדורכפיהרען די לאקאלע וויזיע אין פשיטיק.**

דער עדות מלכה האלצמאן און הערש פינקעל-שטיין האבען געזעהן דעם אדורכפאהרענדען אויטא פון וועלכען מ'האט געשאסען אויפ'ן פשיטיקער מארק.

דער עדות ליפשיץ איז געווען בעת די געשעה-ענישען ביי לעסקא אין הויז, ער האט געזעהן ווי מ'האט זיך אריינגעריסען צו זיי אין געוועלב און ווי מ'האט עס דעמאלירט. דאס זעלבע האט אויך גע-זעהן דער עדות משה וואיפער.

דאן ווערט אויסגעהערט נאכאמאל דער פאלי-ציאנט מערטא, ער גיט ווידער אמאל אן די פרטים פון די שאסען, וועלכע זענען געפאלען פון לעסקא'ס הויז און וועגען דער רעוויזיע, וואס איז דארט גע-מאכט געווארען. ער גיט אויך אנווייזונגען וואו ווייעשניאק איז געפאלען, ער האלט אונטער זיינע בע שולדיגונגען געגען לעסקא.

דערמיט איז פערענדיגט געווארען דער גאנצער עדות-פערהער און דער פאקטישער מאטעריאל אין פראצעס. צי די קריסטליכע בע-שולדיגטע וועלען אפגעבען איצט זייערע דערקלע-רונגען אדער זיי וועלען זיך אפזאגען הערפון, אזוי ווי זיי האבען דאס געטון ביים אנהויב פון פראצעס, ווייסט מען נאך נישט אויב זיי וועלען געבען ערקלערונגען. ווען דאס פאר-קומען דעם הייטיגען טאג און דאן וועט געמאכט ווערען א הפסקה אויף א טאג, נאכדעם וועלען זיך אנהויבען די רעדעס פון די צדדים.

ראדיא - פראגראם

מיטוואך, דעם 17טען יוני

6.08 — מוזיק. (פליטען) 6.33 — גימנאסטיק. 6,.50 — מוזיק פון פליטען. 7,.20 — ידיעות. 11,00 — מוזיק פון פליטען. 11.57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — ידיעות. 12.50 — הויזווירטשאפט. 12.55 — 10., מי-נוט אין טיראל" (פליטען). 1.50 — ידיעות. 3.27 — לאדזשער בערזע. 3.30 — ווירטשאפטליכע ידיעות. 3.45 — הערשפיל. 4.15 — פליטען. 5.00 — געזאנג-קאנ-צערט. 5.25 — קאנצערט. 5.50 — שמועס. 6.00 — רעציטאציע. 6.15 — פאפולערע מוזיק. 6.35 — רע-קלאמע קאנצערט. 6.50 — אקטועלער שמועס. 7.00 — מוזיק. 8.00 — טראנסמיסיע פון דער „זשעמיענסקא". 8.45 — אוונד-ידיעות. 8.55 — אקטועלער שמועס. 9.00 — שאפען-קאנצערט. 9.30 — „אונזערע לידער". 10.00 — ספארט-ידיעות. 10.15 — קאמעראל-קאנצערט פון ווין.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האלאנד	359.35
לאנדאן	26.76
ניו-יארק (קאבעל)	532 —
פראנצויזישע פראנק	35.01
פראג	21.97

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי	104.—
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	69.—
3 „ II. „	69.50
4 „ דאלארובקע	50.90
7- „ סטאביליזאציע	55,50
5- „ ווארשאווער	55.13
5- „ לאדזשער	48.—

אויספלוגע

קיין יוגאסלאוויע, רומעניע, בולגאריע און טערקיי.

אינדיווידועלע רייזעס

קיין פאלעסטינא

גענעראל - פערטרעטונג פון „Intourista"

אויספלוגען און בעזוכען ביי קרובים אין ז.ס.ר.ר. זאווי דאס בעקומען ערלויב-ניסען פאר קרובים צו קענען קומען קיין פוילען.

„ארביס" פיעטריק. 18,

טעל. 249-40.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ע. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

ן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אוונט.

שבת, דעם 20-טען יוני, 8.30 אוונט

איינציגער ווארט-קאנצערט

רחל האלצער

פון דער בעריהמטער ארטיסטין-רעציטאטארקע

אין א נייעם טלאגער-פראגראם. דער אריינגאנג אין גארטען איז שוין פון 2 א זייגער. פון 3 נאכמ. גראנדיעזער קאנצערט פון יודישער מוזיק אונטער דער ליידונג פון בעוואוסטען דיריגענט-קאמפאזיטאר פראפ. י. זאקס. —:— בילעטען צו 1.09 זל. און צו 80 גר. פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע, די טערקישע קאנדיטארייען פיעטריקאווער עק פאלודניאוא אויך די קאסע פון העלענאוו. — אולגאווע בילעטען צו 54 גר. פערקויפט אויסשליסליך די געז. „קולטור-ליגע" זאכאדניא 68 נאר ביז שבת 2 א זייגער נאכמיטאג.

פארק העלענאוו

טעל. 209-32

יודישער קאמבאטאנטען־פאראיין פאר דער ארמעע

דער יודישער קאמבאטאנטען־פאראיין האט באשלאסען איי הספם מ ט'ן אפעל פון העכסטען מיליטער אנפיהרער גען. רידז שמיגלי „אלע פאר דער פערטיידיגונג פון דער מלוכה"—צו שאפען מאטאציקלען פאר דער ארמעע, די מיטגלידער פון דער הויפט־פערוואלטונג האבען געשאנקען דעם ערשטען מאטאציקל.

די פערוואלטונג פון לאדזער קרייז און פון דער לאדזער אפטיילונג האבען בעשלאסען אונ־טערצושטיצען די אקציע און זיך ווענדען מיט אן אפעל צו די מיטגלידער און סימפאטיקער וועגען שענקען געלד אויף צו קויפען מאטאציקלען פאר דער ארמעע.

מאטורע־עקזאמענס

אין דער גימנאזיע פון יוזעף אב

אין אב'ס גימנאזיע, האבען היי־יאהר גענ־דיגט מיט מאטורע פאלגענדע שילער־ינס: י. ציגא־מאן, י. גלאזמאן, מ. גראנעק, ז. האנעק, מ. קאן, ס. באכימאווסקא, ע. סארנא, פ. שניצער, ב. שפי־געל און ה. גאלדבערג.

היינט—גרויסער קאנצערט פון „הזמיר"־כארען אין פארק העלענאוו

מיט'ן אנטייל פון אבער־קאנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע משה קוסעוויצקי

ווי עס איז גווען פאראויסצוזעהן האט דער היי־טיגער קאנצערט פון „הזמיר", געווידמעט יודישער מוזיק, ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס צווי־שען די היגע מעלאמאנען און בעיקר ביי די ליבהא־בער פון יודישער מוזיק.

א געוויסע סענסאציע איז אויך דער אנטייל פון אבער־קאנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע ה' משה קוסעוויצקי, וועלכער וועט, אויסער אין זיין אייגע־נעם רעפערטואר, אויך ארויסטרעטען אלס סאליסט צוזאמען מיט'ן מענער־קינסטלער כאר אין פילפאר־

בינען פראגראם פון יודישע שאפונגען און צווישען אנדערן איין דער קאנטאטע „אז ישיר" פון רום־שינסקי.

א זעהר רייכען פראגראם פון יודישע פאלקס־לידער האט פארנעפרייט דער געמישטער כאר פון „הזמיר", וועלכער וועט אנגעפיהרט דורך דעם פאר־פולערן מוזיקער און דירגענט פראפ. י. זאקס.

צוליב דעם רייכען פראגראם פון קאנצערט, און די אנטיילנעמער אין פארצוזעהן, אז דער היינטיגער קאנצערט וועט אדורך מיט א גרויסען ערפאלג.

אבערקאנטאר גרשון סיראטא דאווענט שבת אין ווילקער שבת

היינטיגען שבת קומט פאר אין ווילקער־שוהל א ספעציעל דאווענען, צו וועלכען עס איז איינגע־לאדען געווארען דער קעניג פון חזנים, דער אבער־קאנטאר ה' גרשון סיראטא.

ה' סיראטא וועט דאווענען גאנץ שבת מיט א ספעציעל איינשטודירט כאר אונטער דער ליטונג פון דירגענט ה' סאקאלאווסקי.

די גאנצע הכנסה איז בעשטימט געווארען אינטערצושטיצען די פאמיליע פון געוועזענעם חזן פון דער ווילקער־שוהל ר' משה סטערצעוור ז"ל.

די יודישע בעפעלקערונג וועט זיכער אונ־טערשטיצען די דאזיגע אקציע.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

פסחיקע בורשטין אין לאדז
וועט אויפטרעטען אין טעאטער ראזמאיטאשטשי

ווי מיר דערוויסען זיך, קומט בקרוב פון אמעריקע קיין לאדז דער בעליבטער בוף־קאמיקער פסח'קע בורשטיין וועמען דער לאדזער יודישער טעאטער־עולם געדענקט פון זיינע גאסטשפילען אין לאדז, וואס האבען געהאט א אונגעהויערן ערפאלג.

ווי מ'טיילט מיט, וועט ער אויפטרעטען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" מיט אן ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

איינציגער אויפטריט פון דער בעריהמטער רעציטאטארקע רחל האלצער אין העלענאוו

דעם היינטיגען שבת דעם 20 ד. ח. 8.30 אוונט טרעט אויף אין פארק העלענאוו מיט א איינציגען קאנצערט די בעריהמטע ווארט־קינסטלערין רחל האלצער וועלכע וועט אין דעם אווענד אויספיהרען זעהר א רייכען פראגראם פון נייע רעציטאציעס. אויסער דעם וועט 3 באכם. פארקומען א גרויסער קאנצערט פון יודישער מוזיק אונטער דער ליטונג פון קאמפאזיטאר י. זאקס.

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט און פאלגענדע טעג! די גאניאלע קינסטלערין Dolores del Rio
אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע און לאנד־אקטואליטעטען. רעוועלאציאנס־בילדיגע פרייזען!

אין דעם גרויסען פילם־מייסטערווערק קעניגליכער ליבלינג
1־טער פלאץ 1.09 זל. | 2־טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.

מענער פאלקס־שולע און גימנאזיע
(מיט רעכט פון רעגירונגס־שולען)
פון דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאפט צווישען יודען אין לאדז
פאמארסקא 48־46, טעל. 106־64.
אינפארמאצ. און איינשרייבונגען אין דער שול־קאנצעלאריע, טעגליך פון 8—2
דער אפצאהל אין דער פאלקס־שולע בעטרעפט:
אין די קלאסען I—IV — 15 זל., אין די קלאסען VI. V — 20 זל. א חודש.
די עקזאמענס הויבען זיך אן דעם 21 יוני, 10 א זייגער פריה.

PIERWSZE PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
TELEFON
12-333
LEGJONÓW 6 (Zielona)
Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnościach.
PRZEWÓZ CHORYCH W OBRĘBIE CAŁEJ POLSKI

וויכטיג פאר אלע!
דרוקעריי בראמבערג
8 — לאדז — 8 צעגעלניאנא
טעלעפאן 255־09.
טריקאטאזש־פותים טריקא־עטיקעטען
שטרומף־פאבריק. שטרומף־באנדעראלען
וועש־פאבריק. פערשיר. עטיקעטען און טיטלען
קאנפעקציאנערען טיטען־עטיקעטען
שנאדער־מייסטער מאס־ביכער
בעקער־מייסטער ברויט־עטיקעטען
פריפבויגנס, קאנווערטען, רעכנונגען וויא אויך התונה־קארטען צו בילינגע פרייזען.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9־11 און פון 6־8 אווענט.

רעטשניצע
פאר וועבערישע־קראנקע
מענער · שוועכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי־דאקטאר פון 11־1 און פון 5־7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער · קראנקהייטען
שערפיעו 37 (נענעדיקטא) 6.

OGŁOSZENIE.
Zarząd Miejski w Łodzi — Wydział Gospodarczy poszukuje w śródmieściu na miejską szkołę pracy nieruchomości, składającej się z budynku o powierzchni użytkowej około 1000 mtr. oraz z obszernego boiska.
Właściciele nieruchomości, posiadający tego rodzaju obiekty, proszeni są o składanie ofert z planami do biura Wydziału Gospodarczego przy ul. Zawadzkiej Nr. 11, III piętro, pokój 53. w terminie do dnia 1 lipca 1936 roku.
Łódź. dnia 16 czerwca 1936 roku.
Zarząd Miejski w Łodzi.

פערלאג „יונג־יודיש"
שוין דערשינען
דאס נייעסטע בוך פון
חיים לייב פוקס
זינגט מיר די וועלט
פרייז 2 זל.
צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען.
הויפט־פערקויף פאר לאדז: אין דער בוכהאנדלונג פון ש. בערלינסקי, אלטשטאט 12.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8־11 און פון 5־9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9־1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגי־שען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—8 אווענט

וויכטיג פאר פאבריקאנטען און האנדווערקער
שוויסונגען, מאשינען־טיילען און רעפעראטורען
פיהרט אויס ביליג די מעכאנישע שלאסעריי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רינג זאכאדניא)

אכטונג! ווער עס וויל האבען די עלעגאנטסטע היטען צום זומער־סעזאן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלען, שילער־היטלען בעקומט איהר נור אין בעוואוסטען הוט־געשעפט „Szerlauns" פיעטריקאווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

Nauczyciel wyjeżdżając do pensjonatu w Włodzimierzowie zabierze pod swoją troskliwą opieką kilkoro dzieci w wieku szkolnym. Pomoc w nauce. Ceny przystępne. Informacje udziela B. Baran, Południowa 20/36.

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין־קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעצ. פאר הארץ־קראנקהייטען)
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7.30 אווענד.

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען - א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50.
„TOLA"
23 Zawadzka 23

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנסען ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטען
א יונגערמאן אויף ארומצופ[ארן] פריוואט־וואוינונגען צו פערקויפ[ען] איינגעפיהרטע גאנגבארע ארטיקל[ען] געזוכט. אדרעס צו ערפאהרען א[...]

ס'ווערט געברויכט א טוכ[...] נייהערין צו אפערוועש, זגער[...] ביי פעלדמאן.

אגענטען - קיס קענען בעקומע[ן] ארבייט צו פערשידענע ארטיקל[ען] ראטעס. געלנאווסקי, גדאנסקא 31.

ס'ווערט געזוכט א פריילין [...] לאנטעריע־געשעפט „Hermes" [...] קאווער 13.

ס'איז נויטיג פון זאפארט [א] יונגעל אין סוויטער־פאבריק ביי [...] קילינסקיעגא 36/38.

ס'ווערט געזוכט א לערנ[...] באלד, געצאהלט. צו ערפאהרען [...] סקיעגא 9, ח. 4.

Potrzebna wykwalifikowana [...]djentka do kapeluszy dam[skich] F-ma „Gretta", 11. Listo[pada] 7.

ראקאלען
איבערצוגעבען פון זאפארט מיט א קוך 67 זלאטיס א קווארטאל געלד מלינארסקא 8 וואוינונג 1.

א שטוב מיט א קוך אין [...] שטאדט אדער זייטען־גאסען, [...] זאפארט געזוכט. אפערטן אונטער [...] אין אדמיניסטראציע.

פערשידענעס

[...]00 złotych posiadam. Oferty [prz]ysłowe lub handlowe do [Folk]sblatu" pod „Współpraca".

[Z]awiadomienie. Zagubiony [...] kwit zaliczeniowy z ekspe[dycji] Mandelbauma na sumę zł. [...] od Goldwasera dla Ig. [...], Kraków. Kwit zostaje [unie]ważniony. 1397

אנאנסען־פרייז: מארן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר. נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר. פאר א מיל־מעטער־שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר. פאר א מילימעטער־שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

פעהלערן וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבער[...] קען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם [...] פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז [דער] פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די ארפיינ[...] ציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבער[...]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.